Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дензъ ● ЕРА, 6 АВГУСТ, 1981 ШУ. ● № 94 (6384). ● Мах 2 кап.

Цхьа миллионни ах миллиони тонн совгIа ялат пачхьалкхен амбарашна чутесcад Краснодарски края боахамаша. Дерригга а укх гурахьа Дахьехга кхоачаргда 4 миллионни 360 эзари тонн кубански ялат.

ХIара дикIа тIехьагIа схьхуш доагIа ялат чуэцара балхаш. Дика вIаштIехьбаьккха болх беш я комбайн — хьетт — элеватор яха конвейер.

ЦаI пюллагIча тIехьа ялат дIачунйдеча пунктащка уз ялат тIадола беза мукъ кхухьа автомашинаш.

Ялат довогдоацаш кузоваше прицепаши борташ лакхъяь а брезенташ тIатуйсаш в я.

СУРТА ТIА: Усть - Лабински элеваторе дIачуэцаш летт ялат.

Е. ШУЛЕПОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Вай республика къахьегамхой кийчлуш ба шоай автономе 60 шу дизар чIоагIа хоадда белгалдаккха. Цу денкхача шIейна нацъадахар дIахьорда советски патриотизма, пролетарски интернационализма, дукха къамаш дехача вай социалистически Дахьен халкъий дохаргдоадача доттагIала уйла хьалхеет.

БIаь совгIа къами народности дах вай мехка. Из нахъа керда исторически общность — советски халкъ да. Цар массане а цхьа Дахье — иза бола Советски Союз я. Царна вразе нергIаташ ехна, царна сийрда хиел къовсталий, царех шоай захара, шоай кхоанен бизза бола дай бъ Дахье.

Тайп-тайпарча воахалех бола, еррига классех а социальни группех а бола советски нах вогъара цхьа уйла йолаш ба. Цо духовна гаргара бу Советски Iаьдал бахьан къовсам доаттабаьраш. Сийлахьбоккхача Даймехка тIема салтий, коммунистически къахьегама ударникаш, болхлой, колхозхой, хьалкъалцен кулгашцен къахьега балхахой. Из а патриотизма, шоай дахье езара уйла.

ПАТРИОТАШ — ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ ХЬАЛКХЕБЕ

Шоай мохк безар дерригача халкъех доалаш да, из исторех шиъ оалаш доахкаш йола уйла я. «Патриотизм»,—белгалдаьд В. И. Ленина,—бIаьшеренашкаа вар шеренашкен вIашки къаьста хиннача даьхенашка дIачIоагIъенна хиннача вIоаргагIча уйлаех цаI я». Советски патриотизм дIалхача замах лькна дикагIйола традицеш шийна чу а лаьйа кердача зерда тIа хьахинна а патриотизма керда, лакхехьара тайпа а да. Цо дукен тIа дIаяхкка а ца хиннача тайпара шийна чулоац дахье езарна цхьана социалистически строя, Советски Iаьдала, Коммунистически партеяа мутIахьа хилар.

Советски патриотизма лоархIаме белгало — из хьинарс, беркате хьпоаш долаш хилар, из ба советски наьха къахьегам, дуйна карагIдувла доккхий гIулакхаш дуздувла иза бола хьаст.

Нохч-ГIалгIайчен партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша йоккха опыт Iоаьлий къахьегамхоашта патриотически интернационализми кхетам луча, къаьстта кагирхой из уйла йолаш хьалкхебеча. Революционни, тIема, къахьегама традицеш дIайовенйташ дукха болх бу Шелковской, Назрановски, Сунженски республика кхьча районашка. Цу темаех лаьца предприятешка, колхозашка, совхозашка кает-каста чакхйоах сайренаш, массазара хIама а хиина дIаеттад кагирхой торжественни хьале Советски Эсарe гIулакх де пакъебоахалга, производства новатораши хьалхалаттараши хестабелга, кагирхой парте, тIема а къахьегама а ветеранашца вIашагIбеттaлулга, мехка а республика а исторически моттиегаш кагирхошта дIайовзийталга, иштта кхы дIаходараш.

Боккха тIема-патриотически болх бу город Грозаерча партийни организацеша а. Къаьстта аьлча, из болх дика вIаштIехьбаьккхаб «Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединение, «Красный молот», «Электроприбор» заводашка.

КПСС XXVI съезде Отчетни доклад еш ков. Л. И. Брежнева аьлар: «Тахан 18 — 25 шу даьннача къонача нахех кхоана вай общества тIум хургья. Политически хьинар долча, шоай гIулакх девзача, къахьегам безача а къахьега ховча а, шоай Дахье лорае массала а кийча болча наьха воахал кхоара гIо дар — из да комсомола балха тIа эггара лоархIамегIдар, эггара керттегIдар».

Цу даькъа дукха болх бе безаш я вай республика комсомольски организацеш. Кагирхошта юкъе хIинз а кийслуш ба шоай даьшта карагIдаьнначун, шоашка кхьачача сийрдача вахара хам ца беш, общественна пайданеча къахьегамах къехкаш бараш. Уж патриотически уйла йолаш хьалкхебеча хьалха латта езараш комсомольски организацеш я.

Советски нах боккъонца бола патриоташ хинна Iац, уж чIоагIа интернационалисташ а ба. Интернационализм вай байракх, вай вахара хьесап да. ХIаьта цу цхьан ханна вай патриоташ а да. ХIаьта укхаза цхьаькха а вIашдухьале яц, хIана аьлча патриотизми интернационализми вIашагIъела йиш йолаш яц хIаранеха йола хьал-торо массанега а кхоача хьал-торо йолча обществе.

Советски нах алкха ший къам кхачерел тIех хетара уйла йолаш бац, уж парте хьалкхебаьб классови цхьоагIо, халкъий доттагIали вошали леладеш. Интернационализм советски наха хьагойт коммунизм хьалъара Iалаьмате доккхий декхараш кхоачашдеча шоаш ца кхобеш къахьегарца.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта дика хои хIара союзни автономни республикаша карагIдаьнна толамаш шоай толамаш долга, хIана аьлча вIашагIкхийтача цар алсамдоал дукха езача даьхен рузкъа, чIоагIбу цун низ.

Къахьегаме чIоагIлу производственни коллективаша цхьана леладу гIулакхаш, чIоагIлу вIашин деш доле гIо, юкъарча гIулакхах боле бехктокхам. Интернациональни кхетам балара доккха новкъостал деш я социалистически яхь. Традицеш а хиина дIаэттай Нохч-ГIалгIайчен, Дагестана, Къулбаседа-ХIирийчен, Черсий-Балкхарой АССР, Херсонски областа промышленни предприятей коллективашта, юрта боахаме къахьегарашта юкъера социалистически яхь.

Интернационализм иштта гучаювл халкъий культура вIашин йIаьхий хулаш хеттарца а. Сийлахьбоккха эрсий мотт бахьан долаш вай йиш я дерригача халкъий культура йовза, цох доалаш дика мел дар хьаьца, пуйца воай культура айе, йIаьхетIа е. ХIаьта цох вай чIоагIа доакхал а ду.

Советски патриотизми социалистически интернационализми советски сага вахарцара дIалъаста йиш йоаца хIана а хинна дIаэттий. Къахьегамхой, къаьстта кагирхой патриотизмаей интернационализмаи уйла йолаш хьалкхебер, КПСС XXVI съезде белгалдаьна хиллара, хьалха хила а хиннад хIинз а да парте лоархIаенча декхарех цаI.

Дика вIаштIехьбаьккха дIахьу доакъар Iалашдара болх «Гехинский» совхозе. Доакъар кийчдара лаьрххIа вIашагIъейна бригада а укхаза. Цунна кулгалдеш из боаьхка балха опыт йола Ян-

ДОАКЪАР ДУКХАГIА IАЛАШДЕ ГIЕРТ

диев Iаьла. Толамца кхоачашду бригада коллективо хьалхашна латта декхараш. ХIанзе цо кийчъяьй рапсах 1500 тонн башха-дика силос, 600 тонн сенаж, даьккхад 360 тонн баьца витаминни хьоар. Кхы а 140 тонн даьккхача шера план кхоачашъергья из тайпа доагъар кийчдеш боахкачара.

«Горец» совхозе а я доакъар Iалашдеш кхо бригада.

Доакъера кхом бе йиш хулийтача торонех ма хуала дикагIа пайда эца гIерташ ба совхоза специалисташ, кулгалхой. Масала, доакъашка а дика хIанз цига ледадеш да цу совхоза нийс бIаь хьайбе. Царех 310 бетташ бола етт ба. Юкъера лаьрхIача 8 — 10 килограммага дIакхоач хIанз дийнахьа бусa царех хIаранегара йоакха шура. Лаьха д дуи хьоахал а.

Iаьсий шiагIа да. Царна хIара дийнахьа лу 14 — 15 лафет йизза моша доакъар. Из хьокх культурни даьгIоташехара. ДIайийча дукхача шерашка тIаювлаш йоаз буц а йолаш цар дIалоеш 320 гектар лаьтте. Цигара дукъашкха хьекхача баьнах йоа кийчйир. ХIана шозлагIа хьаьла йолаьй моцерна а кхы тайпа баьцаш а. Царех сенаж йол, баьца витаминни хьоар доаних, моша доакъар санна Iесалгаш та лу.

Ка бола ялат чудена мукъадьннача кхаика доакъара хьанклIаш дIаювш я хIанз. Цар 812 гектар дIалоацаргъя.

С. МАДАГОВ.

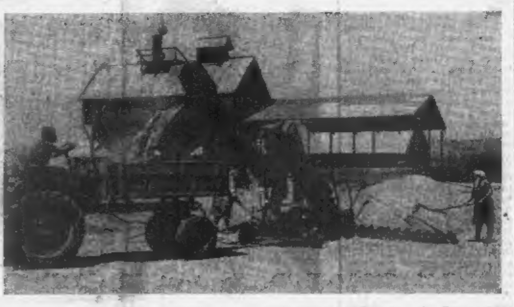

Малгобекски района «Калназ» яхача комсий совхоза къахьегамхой шоай центральни хьетта кердa ялат цIендаш а из пачхьалкхеи на дIачулуш а боах. Балха нормаш дика тIехкхоачаш а еш хьинар ца кхоадеш къахьег къонача трактористакомсомольца С. Гурьева, болхлоша В. Заруднева и Н. Соседскаяи.

СУРТА ТIА: С. Гурьев, В. Заруднева, Н. Соседская хьетта нIа цIендеш боах.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНЕРА ХОАМАШ

Укх шера кхо эзар гектар гаргга на бола ялат чуэца дезаш бар «40 лет Октября» совхоза къахьегамхой. Инатовций хьесапе низбола механизированни комплекс вIашагI а елла, комбайнерашта, шоферашта, хьатта къахьегаш боахкача белхалошта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаь, дIабоьбир цар из бехктокхаме болх.

5 август хьатIакхоачаш шин эзари бархI бIаьи гектара тIара ялат хьекха а аьрда а даьккхад совхоза коллективо. Планах дакъа дезар 18,4 центнер йолаш из чуденад юкъера лаьрхIача хIара гектара тIера 23,7 центнер а йоаккхаш.

Совхоза механизатораша иштта дика хьувкъам болаш ялат кхедасах вIаштIехьдаьннад фуна лаьрхIа дуинха дунхагIа из дIаоттаде а цхьа эзара ах бIаьи тонн ялат пачхьалкхена совгIа пачхьалкхена дIадала а.

Из толам боаккхча хьинаро къахьийгад беррига комбайнераша, шофераша, болхлоша. ХIаьта царна юкъе къаьстта овсаре лаккха йолаш болх баьб комбайнераша Хадзиев Iийсас, Вархинхоев Ахьмада, Каптышев Iийсас, Озиев Мувсас, Зурабов Ахьмада, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа планах арда дезар 18 тонн долаш царех хIаране 35—40 тонн ялат аьздад. Из дIакхахьара планаш дика тIехкхоачашъеш къахьийгад совхоза шофераша Джуматов Хаматхана, Арчаков Iийсас, Зурабов Мухажира, кхыбараша.

Шоай тIехкхьарча гектараш тIера хьувкъам чуэцаш боахк укх деношка цу совхоза къахьегамхой.

* * *

Лоаццача хана кхо эзар совгIа гектара тIера на бола ялат чуийца даьккхад «Назрановский» совхоза механизатораша. Планах дакъа дезар 18 центнер долаш хIара гектара тIера юкъера лаьрхIача 19,2 центнер а йоаккхаш чуденад цар шоаш кхедаь ялат. Аьттув баьннаб пачхьалкхена из дIадалара план тIехкхоачашъе а. Планах дIадала доагIар 1800 тонн долаш дIаденнад 1970 тонн.

КIи-марса деношка толаме болх баьб комбайнераша Тохов Мувсас, Беков Темарсолта, Торшхоев Махьмадсале, Амигов Хьамамурда, Торшхоев Товсолта, шофераша Мальсагов Султана, Берханоев Абоязита, Джейтов Тухана, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача шоай дийнахьара балха нормаш 120—130 процент кхоачашъяьй царех хIаране.

ЦхьайттаалагIча пятилетка шоллагIча шера дика хьувкъам болаш культураш хьалкхеяра хIанзе а цIенхаштта оарцагIбаьннаб совхоза къахьегамхой. Ялат аьрда даьннача лаьттара ча сиха дIа а даьккха из аха доладаьд цар. Из бехктокхаме гIулакх толаме чакхдаккхара Албогачиев Османа култал в деш лаьрхIа мехотряд вIашагIъеллай К-700, Т-150 марках йола низбола дукха тракторащ юкъе а йолаш. Цар хIанзале йиъ бIаь гектар лаьтта аьхад.

* * *

5 август хьатIакхоачаш шин эзар гаргга гектар чуэца дезаш хиннача ялатах цхьа эзара бархI бIаьи гектара тIера дар аьрда даьннад «Экажевский» совхозе. 30 комбайни, 25 машини хиннай хьувкъам чуэцаш. Планах дакъа дезар 17,5 центнер долаш хIара гектара тIера юкъера лаьрхIача 31,3 центнер ялат даьккхад механизатораша. Шин бIаь гектар гаргга рожкеки кхы арда безаш ба уж. Из болх а цхьан — шин дийнахьа чакхбаккха лерхI цар.

Пачхьалкхена дIаденнад 1552 тонн ялат, хIаьта дIадала дерхI 1900 тонн, из 150 тонн планал совгIа да.

Ялат чуэцача деношка къаьстта хьинаре къахьийгад комбайнераша Гиреев Макшарипа, Угурчиев Iамархана, Аушев Бестана, кхыбараша, шофераша Беков Аюпа, Мержоев Мухарбика, Аушев Аюпа, Батыгов Махьмади, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача 120—125 процент кхоачашъяьй царех хIаране шоай балха нормаш.

Ялат чуийца даьнна лаьтта аха доладаьд механизатораша. ХIанзле аьхад 189 гектар.

С. АУШЕВ.

Керда хьувкъам кхебара

«Знаменский» совхоза комсомольски комитета секретарь Аюбова Тауси сои хьожаш да шигарча механизатораша цхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера хьувкъам кхебара оалача лаьттага.

— Хьинаре къахьегаш нах ба тха механизатораш, массехк ди мара дац цар 400 гектар хулаш дола лаьтта аха доладаь, хIанзе цох шн бIаь совгIа гектар аьха а даьккхад. — йоах цар беча балха раьза йолча Аюбовас.

Цу механизаторех цаI — Висаитов Руслан 1972 шера механизаторий курсаш а яьха совхоза отделене балха веча, йоккха балха опыт а йолаш, дика техника а йовзаш бараша цуига къувсалургда аьнна аза хала дар. ХIанз Руслан массане а сий деш саг ва. Йоккха балха опыт кареравьй цо. Цудухьа лаьттанцара дерригa балхаш аза хIама доацаш дика чакх а доах.

Висаитов совхозе ненача хьалхарча шера цуина шийна ма хетта дика дIабодацар боах. ХIаьта а трактора тIера Iовалацар из ший дийнахьара балха норма тIехкхоачаш ца йича. Цу эггара эшача хана къонача механизаторa ца хоьр дIа а оалаш доккха новкъостал дар тIемех къахьегамех ветерана Доцуев Моалада.

Цу хана деиа массехк шу даьннад. Доцуев Моалаш Керимов Чучан, Ахтаев Мадуи санна болаш болча совхоза дикагIболча механизаторашта юкъе ва хIанз Руслан а.

Укх деношка тIадоагIача шера дика хьувкъам болаш ялат хьалкхедара лаьтта оахаш воал Висаитов. Норма аха дезар 5 гектар йолаш хIара дийнахьа 8 — 10 гектар лаьтта оах механизатора. Сайре хьатIакхьачача а болх беш хул цун трактор. ХIаьта ше хьадер дог лазаш а ду. Цудухьа совхоза специалисташ йоккха оценка а яу цо мел бьча балха.

Иштта къахьегарца шийсий даьккхад къонача механизатора.

Укх ахкан дIайахача деношка из а кхы совхоза механизатораш а тешаме лерд йолаш боахк цхьайттаалагIча пятилетка шоллагIча шера дика хьувкъам болаш культураш хьалкхеяра.

А. ХАЖМУРАДОВ,
Надтеречни района «Путь коммунизма» яхача газета корреспондент.

5 АВГУСТ ХЬАТIАККОАЧАШ ПАЧХЬАЛКХЕНА ЯЛАТ ДIАДАЛАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР ХЬАХЬОКХАШ ЙОЛА БЮЛЛЕТЕНЬ

Районаш	ДIадала дезачох проценташ
Шалински	301
Ачхой-Мартановски	192
Наурски	168
Назрановски	160
Сунженски	150
Гудермесски	130
Грозненски	125
Шелковской	120
Урус-Мартановски	125
Надтеречни	104
Малгобекски	34
Ножай-Юртовски	—
Ведински	—
Советски	—
Республике гIолла	119

УКХ ШЕРА 4 АВГУСТА ШУРИЙ ФЕРМАША БАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХIара Iаттегала кийнаьда шалхар (кг) 1980 шера 4 августа	1981 шера 4 августа
Наурски	8,4	9,0
Шелковской	7,7	8,3
Грозненски	7,3	7,8
Гудермесски	6,6	6,8
Надтеречни	5,7	6,7
Сунженски	5,7	6,0
Шалински	6,2	5,9
Назрановски	5,4	5,8
Ачхой-Мартановски	5,6	5,8
Урус-Мартановски	5,9	5,5
Малгобекски	5,8	5,3
Республике гIолла	6,6	6,9

Парте тешаме гIонча

АЛМА-АТА, 4 август. (ТАСС корр.). Мехка кагирхой интернациональни доттагIала сийрда цIей хилар Казахстана комсомола 60 шу дизар дездела. Цига даьъа лоацаш ба еррига союзни республикай викалаш. Тахан укхаза хилар Казахстана ЛКСМ ЦК торжественни пленум.

ВЛКСМ летописе цIакхха а йовргIйоаца овгIув а хиина юкъеяхай республика комсомола биографи, яхаш белгалдаьхар къамаьлаш дьраша. Из яьхьай оеволюцен гражданский тIемен шерашка, хьалхарча пятилеткай хьинарерча къахьегаме, фашистски гIаьрахошца баьча тIемтIа, целинни лаьтташ карадерзадеш. Дахено бе боагIа мах баьб Казахстана ЛКСМ, Ленина орден а енна.

ДезткъалагIча шерий комсомольцаша чIоагIа лораю сий дола традицеш, уж алсамйоах КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа къовсам лоттабеш. Шн миллионал совгIа кагийнахи мехкарий, эзараш комсомольско-молодежни коллективаш я «ЦхьайтталагIча пятилеткана ударни къахьегам, знанеш, инициатива, кагирхой кхоллам» яхача патриотически болама юкъе дагьа [illegible].

Республиканени Кагирхой Ленински Коммунистически Союза дIаденнад доккха совгIат — Казахстана Компарте ЦК памятни цIе байракх.

Пленуме дакъа лаьцараша КПСС ЦК, новкъост Л. И. Брежнева тешам белар Казахстана къонало керда гIулакхаш карагIдуларца ше коммунистически идеалашта мутIахьа йолга бакъдергхилара.

Пленуме къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, Казахстана Компарте ЦК хьалхарча секретара Д. А. Кунаева.

«КОСМОС-1285» — НИКЪ БЕШ Я

1981 шера 4 августа Советски Союзе сигала яхийтай «Космос-1285» яха аргIанара Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа я космически аре тохкилга дIаходахьара лаьрхIа йола Iилмая аппаратура. Аппаратура болх лертIа бу. Координационно - вычислительни центр хьауха хоамаш доашхаш я.

(ТАСС).

Доазол дехьара хоамаш

СОФИЯ. «Волгонефть-159» яха 5 эзар тонн мукъ кхухьа керда танкер ханал хьалха хи тIа даьккхад Димитрова цIерагIча болгарски Русе яхача города кемаш дечен кемашта ремонт ечен завода корабелаша. Из кема советски заказчикашта лаьрхIа да.

Кемаш хьадар республика промышленноста динамично дегIаухача доагъоех цаI да. Алхха тIехьарча пхе шера пуи продукци шозза дукхагIа хиннай. 1990 шерага кхаччалца йолча болгарски кемаш дара йолча перспективни программа тIа лаьрхIа да отрасла Бургаcерча, Варнерча, Русерча ерригача керттерча предприятешка производство шеръе.

Я. Арафата харцахьа лаьрхIар Малхбузехьа Ливена духьала йоаржаь эгIазлон кампании ливийски революце лидер М. Каддафи физически дIаванкха лерхIача американски администрацe зуламе планаши.

Цо Судана критика йир Iарбашта духьалара никъ лацарахи США политикана тIехьа из хилараxи, хIаьта иштта палестински революцена духьалара гIулакхаш а цо леладарахи.

●

ПАРИЖ. СЭС чакхйоаха политика бахьан долаш соми баьцадараши дIайидара махкаш лохдалара духьала бола франце къулбехьара ахархой гIайттаб. ТIехьарча деношка дукхача наьха демонстрацеш хилар Тарасконе, Ниме, кхыча городашка.

Къахьегама массанека а юкъарча конфедераце яьча заявлене тIа белгалдоахаш ма хиллара, закупочни мехий проблема хьахийтай «Юкъарча рынка» юртбоахама политика, хIаьта кхы а нрьенний де группировкаш шеръе лерхIаш хиларах. Эттача хьала бахьан да, йоах документа тIа, мехка юрта боахам аграрни монополей хьашташта карабахар.

●

ТРИПОЛИ. Лоаццача хана ООП исполкома председатела Я. Арафата Ливе яь визит чакхъяьннай. Цо ливийски революце лидера М. Кадда-

●

БУЭНОС - АЙРЕС. Аргентина компарте хьадда хьалхьацар конституционни строяга юхадахаре а экономика юхаметтаоттаяра а тIакхехаш мехка хертерча политически пхе парте халкъага дахь кхайкарал. КПА Центральни Комитета заявлене тIа белгалду, цар тIакъехаме болхлой класса, дерригача халкъа эггара чIоагIагIа дагадоаллар чулоацилга, хIаьта дерригача кхьча низаш из инициатива хоаллацазза яргьяш а йоах.

Коммунисташа, белгалду документа Iа, массазза а аьхад моллагIча а цхьан политически низа е общественни низа могаргдац мехка чоалхане проблемаш къоастее. КПА дахаддаш хьалхадаькад политически партеша цхьана гIулакхаш леладе дезилга. Аргентина тахане а кхоане а — из берригача аргентиний гIулакх граждански а военни а барий, патриотий, демократий, антиимпериалистий.

(ТАСС, 4 август).

ПАРТИЙНИ ВАХАР: ПАРТСОБРАНЕШ

КИЙЧЪЯРЕИ ЧАКХЪЯХАРЕИ ПРАКТИКА

КУЛГАЛДУ ЛАКХЕРА ОРГАН

Партийни собрани — парторганизацена кулгалду лакхера орган, парте членаштеи кандидаташтеи политически кхетам лу школа. Цудухьа партийни собранеш лерттIа кийч я еш, идейни а организационни а боарам лакха болаш чакхйоахилга шин керттерча декхарех цаI дерхI КПСС Малгобекски горкома а районерча юкхьаенцарча партийни организацеша а.

Дувца оттаду дош корта а болаш къоастаделга дукхача хIанашца дувзаденца да. Боккха лоархIам болаш да ден повестка хьалхегIа уйла а ь оттаелга. Дувца ха хьатIеатте, тIехьадаккха йиш йоаца дош дувцарга хьежа лаккагIа хул собранеш организационни а идейни а боарам, коммунисташа хьинарегIа дакъа лоац цу тайпарча собране. Цудухьа, партийни собранеш тематика уйла а еш уттаю районерча партийни организацеша.

ХIара партийни организаце керттера декхар — шийн коллективе халкъа боахама плаш кхоачашъелга Iалашделга. Цудухьа партийни собранешка дукхагIа дувцаш дола дешаш да дукхача наьха къахьегама ахь вIаштIехьйоаккхилга, Iилмни - технически прогресс сихъелга, къахьегама овсарле дегIаккхуалилга, экономе режим чIоаггIа лелаелга. Иштта партийни собранешка дувц арахецача продукце дикал лаккхъелга, производствана кулгалдар тоаделга, паччахьалкхен а къахьегама а дисциплина чIоагIъелга, кхыдола дешаш.

Партийни организацеш дукхагIа теркам тIалоаттабе яьнна идейно - теоретически дешашта, партийния чурча вахара проблемашта, политико-кхетама балха, общественни организацешта кулгалдара.

КПСС Уставои Программои дIахьехар коммунисташа миштта кхоачашду, цар шоай идейно теоретически боарам, профессиональни знанеш миштта лакхъю партийни собранешка дувцилга лоархIам болаш да.

Боккха пайда болаш гIулакх да партийни собранешка боахама кулгалхоша шоаш беча балхах дувцаш отчеташ елга. Цу гIулакхо кулгалхочун бехктокхам айбаь ца Iеш, новкъостал ду партийни организацешта шоай предприятешкара хьалаш чIоагIагIа довзара, гIулакх довза а довзаш, производственни дешаш къестадара, администрацие беча балха тIахьожам лоаттабе уставо екна бокъо Iалашъе дикагIа торо лу.

Цунца цхьана райога цхьайолча партийни организацешта партийни собранешка дувца уттаду цхьадола дешаш хайра лоархIам болаш хилац, кIоаргга къестадц проблемаш. Боахам дегIаккхуалара, цуй экономика чIоагIъяра, кадрай бехктокхам айбелга санна дола дешаш теркал ца деш дусаш моттигаш хул.

Партийни собранеш кийчъяра а уж чакхъяхара а дика практика Iоаль «Малгобекнефть» НГДУ, буруй деттача балхий управлене.

«Малгобекнефть» НГДУ партийни организаце Iоаль опыт КПСС горкома бюро 1980 шера сентябрь бетта йийца а йийца, районни партийни организацешта пайда эца могайяр.

НГДУ партийни организацешка хулача собранешка дувц производства болх тоабара дешаш, пленумий итогаш, идеологически а производственни а дешаш. Хьалхашка латта декхараш собранешка къеста а деш, де дезача хоадаш болла планаш уттаю коммунисташа. КПСС Уставои Программои дIадехар кхоачашдарах коммунисташа ера отчеташка ладувгI парторганизацешка. Иштта, 1980 шера производственни подразделене хIара шоллагIча кулгалхочун отчетага ладийгIад укхаза. Цу дерригне а коммунистий хьинар а бехктокхам а айбу, Iалашду планаш а социалистически декхараш а кхоачашделга, партийни организацей болх тоабу.

Дувца оттадаь дешаш берригача коммунисташа хьашт долаш дакъа а лоацаш, кIоаргга дувцаш хилча партийни собранеш лоархIам белггала айлу. Иштта пайда болаш гIулакх да йиллача собранешка болхлоша дувцача къамаьлга ладувгIилга а. Юкъарча а доалаш производстве къахьегачарна дикагIа хов болх тоабара зиэр фуд.

Партийни собрани кийчъяра шерра юкъеоз партийни актив, специалисташ, кулгалхой. Дувца оттадеш долча дешах дикагIа кхеташ бола коммунисташ комиссена юкъебохийт. ХIаьта дош кийчдеча комиссеца а группана керте отташ вар докладчик хул. Группа членашта дувца оттаду дош тохк, документашка хьож, болхлоша а гIулакхерча кахаца а дагабовл. Доклад юац цехай, ЦДНТ-3 бюро заседанешка, цул тIехьагIа «Малгобекнефть» НГДУ парткома оаседане чIоагIъю. Цу дерригне а вIаштIехьловкх доклада чулоацам кIоаргагIа хулилга.

Докладаца цхьана цхьакха а документа оттаду — собране соцама проект. Цуй чулоацам хул партийни активисташа коллективно къахьегарта хьеноха. Доклад кийчъеча наха хьалхегIа а кийчъю соцама проект а.

Мел дика соцам тIайцабале а, пайдана ца де лерхIар кхоачаш ца дойя. Цу гIулакха хадданна тIахьожам лоаттабе беза. КПСС XXVI-ча съезде доклад еш Л. И. Брежнева белгалдаьккхад тIайиду соцамаш шийн ханнахьа кхоачашделга вIаштIехьданхха дезилга. Уж кхоачашдара лоаттабу тIахьожам лакхера а лохера а хадданза, оперативни хила безилга.

Из лоархIаме дола дош хаст-каста дувц секретарий семинарашка, партийни собранешка. Партийни организацешка тIайиду соцамаш кхоачашдара тIахьожам лоаттабу секретараша, цар заместителаша, парткома бюро членаша. Царна чIоагIа новкъостал деш хул администрацие беча балха тIахьожам лоаттабу комиссеш. ДукхагIйолча парторганизацешка де деза аьнна тIайцар кхоачашдой хьожача хана дакъа лоацаш хул доклад а соцама проект а кийчъеш хиъна ко-

иссе чIеаш. Кхоачамбоацараш дIадахара фу ду коммунистанта дIахойташ партсобранешка массаза а хоам бу.

Цхьабакъда, «Малгобекнефть» НГДУ партийни организаце санна массанахьа дика вIаштIехьбаьккха бац партийни болх. ХIана а дукха я районе шоаш тIайиду соцамаш миштта кхоачашду ца хьожаш йола парторганизацеш.

Районерча партийни организацешта лостам телара дика форма а хинна дIаэттад цхьа повестка а йолаш, партийни собранеш чакхйоахилга. Цу тайпара собранеш чакхйоахача юкъеоз берригаа коммунисташ. Цар коллективни хьаькъалах пайда эц, собранешка коммунисташа мах бола предложенеш тел, критически замечанеш ю. Цудухьа дувцаш дола дош актуальни а корта болаш а хила деза, районерча берригача коммунисташа цох пайда эца беза. Иштта, парте городской комитето могабрах цхьа повестка а йолаш, дукха а собранеш хилар 1980—1981 шерашка. Цар темаш укх тайпара яр: «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалара керттера лостамаш», «КПСС Нохч - ГIалгIай XVII областной партийни конференце балха итогаши цуй соцамга хьежна де дезараш», «КПСС XXVI-ча съезда итогаши КПСС ЦК Генеральни секретаре новкъоста Л. И. Брежнева аьча доклада тIара а съезда решенеш тIара а доагIа декхараш».

Цу тайпара дешаш дувцаш хиннача партийни собранеша района къахьегама коллективай дикал айдир, съезда решенеш кхоачашъяра социалистическа ахь йоаржайир, цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера планаш хана хьалха кхоачашъяра вах оарцагIбаьхар.

«ХIара балха дена — дикале Знак», «Производства эффективностагара — хIара балха моттиге хьадер дикагIа хургдолаш», «ТIехьабусараш а боацаш бе болх» — цу тайпара йола девизаш а йолаш, хIанз Малгобекски районе къахьегаш 3250 саг ва.

МагIалбика городерча геофизикаш чIоагIа реьза болаш тIайцар «1981 шера заданеш — 7 ноябре» яха москвачай болам. Мехкдаьттахой лозунг я «ХIара скважингара ма хулла дукхагIа мехкдаьтте».

«Хьинар айде, юрта боахам дегIаккхуалача керда мулаш даха», — КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ из тIахьехам шоай керттера программа лоархIаш хьинаре къахьегаш ба района совхозашкара болхлой.

Районерча коммунисташа, берригача къахьегамхоша берригаа шоай низ, хьаькъал, хьинар дIалу вай мехка коммунизм хьалъяре КПСС XXVI съездо хьалхашка уттаду декхараш толамца кхоачашдара.

И. МОРЕВА,
КПСС Малгобекски горкома организационни отдела заведующи.

ХIАРАНЕ ХЬИНАРЕ ДАКЪА А ЛОАЦАШ

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIайийша социалистически декхараш хана хьалха кхоачашдара шерра социалистически ахь а йоаржаь, шоай хьинари низ кхо ца бези къахьегаш я рудай йоаца материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода ерригача участкай, цехий коллективаш. Яхье яьнача цар кердача производственни толамашка кхуэл предприяте болхлой. Ер шу дIадоладелча дена цхьакха бутт дIабаьхийтабаш цар паччахьалкхен план а тIайийша социалистически декхараш а дика тIехкхоачаш ца деш. Укх шера план 11 бетта кхоачашъергья яха девиз а йолаш къахьегаш ба уж.

Укх шера хьалхарча ялх бетта плана совгIа завода коллективо арахийцай 6,9 эзар кубически метр рудай йоаца материалаш. ТIехкхоачашъяьй магIа тIум кийчъяра паччахьалкхен план а. Ялх бетта планал совгIа кийчъяьй 16 эзар сома мах а продукци, арахийцай 122 эзар сом мах бола вазоеи продукци. Нормативно-цIена продукци а заданел совгIа арахийцай 17 эзар сома мах а. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 28,3 процент тIехкхоачашйир.

Уж къахьегама толамаш доахаче дIаза дакъа а лоацаш, социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхар сменин мастераш Г. Костоев, Н. Н. Разгулиева, Д. С. Бацаев керте латтача сменаша. Шоай коммунистийн хьокхам а телаш хьинаре къахьегаш хиларца белгалбьяьлла ба слесараш З. Козлоев, И. Далев, Х. Мурзабеков, А. Кудашин, газоэлектросварщик К. Евлоев, транспортировщица Р. Карах, диспетчер Л. Лязунова, болхлой М. Ситарев, Н. Дегтярев, В. Шляхов, Б. Евлоев, А. Панев, механик О. Х. Евлоев, кхи дукха берш а.

Довзийн бехктокхамех декхараш тIаьхьа завода коллективо цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера. Цхьабакъда, уж кхоачашдулургдолаш да. Завода кулгалхоша, партийния профсоюзнин организацеша ерригаа шоай торонаш оарцагIа яьхай къахьегама овсарле, производства эффективность лакхъяра. Цу дакъе шоай новкъостала а кхоачаме дика ба йолаш кхы а боагIа из. Укх шера хьалхарча ялх бетта дакъача къахьегама толамий итогаш йича республикерча промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг елар цуна, иштта республикански сийлен Улга тIа а хьош, цунна елар КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара нара тела ЦIе байрах. Къахьегаме хIаране хьинаре дакъа лацарах аьнна хотало и ба.

КарагIдийнараш дегаш гIоадоахаш да хIаьта дIахо йодача хана предприяте болхлошта хьалхашка латта декхараш кхы а бехктокхамегIа да. Уж толамца кхоачашдара мел эша хьалаш заводе долаш да. Цу дакъе керттердар да производственни мощностех ма могга дикагIа пайда а ийбеш, хадданза къахьегамеи производственни дисциплинеи тоар, паччахьалкхеи плании тIайийша социалистически декхараши толамца кхоачашдаре хIаране шийна тIалатта бехктокхам боккха хилар кхетадар. Цу лостамагIа къахьегаш ба хIанз укх сахьате завода болхлой.

В. СЕМЕСИНОВ,
Рудай йоаца материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода директора заместитель.

ПАЙДАНЕ СИСТЕМА

Ивановски областа текстильни ийгачеи промышленноста опыто хьахьокх болх беш йола предприятеш технически кийчъеши царна реконструкци еши производство дегIайоалаяра а эргалькха тоаяра а шинъ совле йолаш хIама хилар.

Областерча текстильни ийгачеи промышленноста 32 предприятена реконструкци яра программа кхоачашъеш латт. Цо торо хулийтаргья шера 70 эзар тонн хьийла тайи 550 миллион квадратни метр кIадаши дукхагIа арахецаргдолаш производственни низалаш совдаха.

8 Марта цIерагIа ткацки фабрика укх пятилеткагIа отрасле эггара чIоагIагIа автоматизировани йола предприяти хинна дIаоттаргья. Укхаза хIанз а болх беш технологически процессашта управлени яра АСУТП яха автоматизировании система. 1600 гаргга П-125 яха пневматически станокаш чулоац цо шийн датчикашца, тай хьада дий хьеж, цехашкарча микроклимата тIахьожам лоаттабу. Укх пятилеткагIа болх бе йолалийта лерхI предприяте шоллагIа эргIа, хIаьта из бахьан долаш цуй низал шоззза гаргга лакх а лургья. Цул тIехьагIа болх бе йолалургья АСУП яха производствана управлени ю автоматизировании система.

«Производство сона ца а еш, болх беш бола нах кIеззиг а беш, Ивановски областа текстильни ийгачеи промышленноста предприятеш технически кийчъяра, царна реконструкции модернизации яра де дезарий комплексни система кийчъяра а кхоачашъяра а, цуй ларда тIа хадкъа эша товараш арахецара экономически эффективность лакхъяра болча» балха автораш 1981 шера СССР Паччахьалкхен премин яккхара юкъе бахийта белгалбаьб.

СУРТАШ ТIА: 1. Фабрика директор. Социалистически Къахьегама Турпал З. П. Пухова дисцелей новкъосталца цехий балхага хьожаш йоал. 1981 шера СССР Паччахьалкхен премин яккхийта белгалбаьча авторех цаI я из. 2. Ткацки цеха участкаех цаI.

И. ДЫННИНА сурташ.
ТАСС фотохроника.

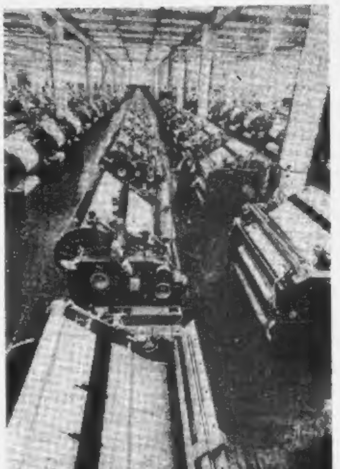

КУЛЬТУРЕИ ВАХАРИ

ХЬУВКЪАМА ВАХТЕ

Эггара саготагIа йола ха я республика юрта боахама къахьегамхой хIанз. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера ялат чуэцаш ба уж. Цхьа ма кхай тIа ца буташ сихен цIенеи ялат чуэца, из Даьхен амбарашка чутасса, хьатIадоагIача шере дIаде фу къоастаде деваш ба уж. Из да хIанз цар керттера декхар.

Нохч - ГIалгIайчен ахаркой хIара ди хIанз хьинаре къахьегаш чIоагIа ка йолаш хиларца белгалдаьнна хул. КIа - марсо тучбоах хьинарегIеи довалегIеи бола нах.

Иштта къахьегаш боахача наха гIо-новкъостал дарах шоай декхар лерхI культуран искусстваи болхлоша.

Агитбригадай, агитклубай, профессиональни самодеятельни коллективай берригаа болх хIанз кхай тIеи хьатташкеи беш ба, берригаа шоай теркам тIабахийтаб цар механизатораштеи ялат чуэцача дакъа лоацача кхыча нахаи.

ХIара районе я «Хьувкъам чуэцара — ударни темпашI», «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъе! — яхача девизегIа болх беш йола агитбригадаш.

Самодеятельни артисташца цхьана кхашкеи хьатташкеи ух искусстваи краеведчески музей болхлой, «Знание» яхача общества лекторош, библиотекараш, торговле, медицина, быта болхлой.

Цу хьакъехьа дика опыт я Грозненски районе. Цига болх беш я йиъ агитбригада. Цар девиз я: «Ялаг сихен ца дойташи чуэцаргда вай!» аьнна. ХIара дийнахьа болх самодеятельни артисташ кхашкеи хьатташкеи. Уж безаме тIаэц. Цхьан дийнахьа Комсомольское яхача юрта культура ЦIен агитбригада хилар «Атагинский» яхача совхоза болхлой болча. Концерт дIадоладалалехьа совхоза партийни организаце секретара Л. Миназова дийцар районе ялат миштта чуэцаш латт, А. Дараева, К. Дудуркаева, В. Пронина, кхыча комбайнерий дикача опытах, дика даьшхар совхозерга гIулакхаш. Из къамаьл деча юкъа агитбригада членаша арадаьккхар пенгазет, кийчйир «Молния» яха къахьегама листок. Культура ЦIен художественни кулгалхочо А. Денисултановас дIадоладу концерт. Концерта дикагIйола моттигаш артисташа хетаю ялат чуэцача хьалха латтача комбайнерашта А. Дараевна, В. Хамидовна, шофераштa Ю. Читамировна, А. Османовна. Лоаца чакхйоал салоIа ха. Болх сиха ба. Комбайнераш шоай машинаш тIа ховш. ГIадбаха, шоай хьаьшашта баркал яхаш ба ялат чуэцаш боахараш. Кхычахьа йода агитбригада, кхы а выступленеш с езаш я из...

Юрта боахама къахьегамхой безаме чакхйоал ялат чуэцача латтача социалистически яхьа котбаьнарий портреташ яха сайренаш, хьалхарча цIоока цIей, ялат чуэца арбоала комбайнераш хоастабеш лоаца баккхар, кхыдараш.

Хадданза дIайовзийт дикагIйола опыт, критика ю тIехьабусарашта, къахьегама дисциплина телдераш буви.

Партийни организацеша кулгал а деш республике хьалха латтача комбайнерий Наурски района Ленина цIерагIча колхозерча П. Парталова. Шелковска района «Коминтерн» яхача колхозерча Л. Нугаева, механизаторий Грозненски района «Горячеисточненский» яхача совхоза А. Адмиева, Надтеречни района «Набережный» яхача совхозерча И. Умарова, кхы дукхачар а опыт дIайовзийт.

Агитбригадаша теркам тIабохийт кхоачамбоацараш гучадахара а. Цар дийцар Гудермесски района «Брагунский» яхача совхоз хьалкхедаьча ялата доагIаш дола доал ца деш хилар. Урус - Мартана района «Труд», «Красноармейский» яхача совхозашка ялат чуэцара балхаш ладара деш. Шаьлен МагIалбикан районашка техникага болх во баьташ, ялат чуэцара гIулакх дика доацаш хилар.

Республика районашка хIара дийнахьа боккха болх бу Советски Союза Турпала цIерагIча Нохч - ГIалгIай драматически театра коллективо.

Театра традици а хинна дIаэттад кхашкеи, фермашкеи, хьатташкеи, кхай тIарча станашкеи юрта боахама къахьегамхошца творчески вIашагIкхетар, художественни самодеятельноста коллективашта, культура болхлошта практически методически новкъостал делга, районни агитбригадай балха юкъе дакъа лоацилга.

Массехи шу да театро юртарча сцене къахьегамхошта оттаяра йола спектаклаш кийчъю. Укх шера хилар Мольера «Ца йоалаш хинна лекарь», «Ца йоалаш саг йоалаяр» яха комедеш. Царел совгIа юрта боахама къахьегамхошта уттаю театра дикагIйола спектаклаш а. Масала, узбекий драматурга С. Ахмада «Нускалаш гIоттар», хIирий драматурга Г. Хугаева «Габуци, Бабуца, Данел, Дарданел» яхараш.

Шаьли, Гудермесски, Нохжай - Юрта районашка клубайи, библиотекайи болхлошта театральни искусства дешай семинараш яьй.

Безаме ладийгIар театра режиссера, РСФСР Паччахьалкхен преме лауреата Р. Хакишева, литературни дакъа заведующе С. Чахкиева Нохч - ГIалгIай АССР халкъа артистка Н. Хаджиевай, РСФСР Паччахьалкхен преме лауреата, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста А. Гайтукаева дийцарашка, дIахьехача спектаклай отрывкашка.

Театра керттерча режиссера М. Солцаева юрта шоаш беча балха практиках лаьца йоах: «Дуккхьал спектакль оттаярах кхоачамбац тхона. Из эрителашта эаргйолаш, дег чу юсаргйолаш е гIерт тхо, иштта хилийта гIерт тхо эритель. Из дара дикагIйола формаш лех. Спектакль дIайолаялехьа дувц театрахи театральни искусствахи, дIайовзийт хьокха оттаеча производене творчество. Цо гIо ду эрителашта спектакла чулоацам кIоаргагIа бовзара».

Артистий творчески къахьегам, цар говзал могаеш эзаш тел, цхьатарра тIоврааш детта, юха балха хьех уж.

Бокхача безамца, дIайха моаршал хоатташ тIаэц кхай тIа боахараша паччахьалкхен филармоне артисташ.

Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза кхашка бахар артисташ, массе а бригаде дIахезар «Артисташ баьхнаб» яха дешаш. ХIаьта балха ди чакхдаьнначул тIехьагIа дукха нах гулбелар культура Каргалински ЦIагIа. Цу сарахьа концерт оттадир «Седа» яхача вокально - инструментальни ансамбла.

Керттера волча М. Тополова къахьегама толамаш дахарца даькъала бувц колхозхой, цIераш йоах хьалхалаттарий.

Цул тIехьагIа республиках, цуй Iалама хозленах, къахьегача нахах дола иллеш даьхар, ашараш лехкар.

Ансамбла репертуаре дукха я нохчийн гIалгIайн композиторий дикагIйола производенеш. Безаме ладийгIар гулбеннача наха РСФСР халкъа артиста В. Датаева, Т. Дадашевай, З. Дудаева даьхача иллешка.

Концерт чакхдаьнча артисташта эзаш делар эрителаша.

Колхозхоша вIашагIкхетарах шийна хинна тоам хьоадаь тоза дешаш дьлар ансамбла солистка Дадашева Тамаре: «Дукхача хана хоттургIа сона тIаьо ишье кердача ялата фийгий доал, цIаккха дицлургдаш яхе котбаьнарийн тха искусствая сийна дийтта тIоараш».

Май бетта дена республика культуран искусстваи профессиональни коллективаша 700 совгIа спектакль а концерт а оттадаьд, царга хьожаш хинна 200 эзар совгIа саг.

ХIара артиста хов ялат чуэцача дакъа лоацаш шийн хила везилга. Цудухьа царех хIаране ала йиш я: тха искусство а латт хьувкъама [illegible]!

А. МИТРОФАНОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР культура министра хьалхара заместитель.

ВОЛГОГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. ХIара дена-буси миллион погонни метр кIадаш арахец А. Н. Косыгина цIерагIча Камышински хлопчатобумажни комбинат яхача производственни объединене. Керттерча профессегIа вола 4395 болхло «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача двизагIа ахь а йоаржаь, цхьайтталагIча пятилетка заданеш хайал хьалха кхоачашъе дош а деша къахьегаш ва.

Производства эффективность лакхъяра шийн творчески планагIа къахьегаш ва 822 инженерно - технически балхахо.

СУРТА ТIА: кийчача кIадай контролераш комсомолкаш Малышева Галиная Щеканова Аннаи кийчача продукцега хьожаш ба.

Э. КОТЛЯКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦИ

СЭВ ЧЛЕНАШ ДОЛЧА МЕХКИЙ МАШИННАЬКЪАШКА

220 эзар километр гаргга (цох 140 эзар километр совгIа СССР) дIаьха машиннаькъаш да СЭВ членаш долча мехкий. Арахьарча торговле ахе даькъах кхо дакъа совгIеи чурча грузооборота доь даькъех кхо дакъа гаргген цуль кхоач машиннаькъа транспортага.

Социалистически содружества вежараша долча мехкашца СССР долча гIулакхий перспективех дувца аьнна дийхар АПН корреспондента Спяков Юре СССР машиннаькъа Министерства дунен халкъашта юкъерча наькъий управлене начальникагаре Анатолий Коротнайгара.

— Вай мехка машиннаькъашка дукха мухьи наки кхувл, цар грузооборот 3,5 триллион тонно-километр кикъ бу шера. Дунеи тIа машиннаькъашка хьош долча хIамаех яхаел совгIеи США — хьочул хIама ца эшаш ахозза дукхагIеи да из. Наькъа хIара километр США-и Малхбузерча Европа мехкашкеи 6 — 7-зза дукхагIа пайда эцаш я.

80-ча шерашка мехка халкъа боахаме, экономике машиннаькъа транспорта бола лоархIам кхы а лакхлургба. «Транспорт» яхача йIаьххача ханеи комплексни оттаьча программа дакъа хургда цу дегIаарах. Иштта оттаь программа, ховш ма хиллара, КПСС XXVI съезде тIайицар, хIаьта цун керттера белгалонаш къоастаяьй «СССР 1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца болча хана а экономически социальни дегIайоалаяра керттерча лостамаш тIа».

1985 шера машиннаькъий грузооборот вайцига кхоъ триллиони 950 миллиарди тонн-километрга кхача еза, дегIайоагIаргьа пассажирооборот а из хургья 370 миллиард пассажиро-километр. Машиннаькъаш 3,6 эзар километр дIаьхлургдa. Пятилетка чакхйоалаш Байкало-Амурски магистраль йиза болх беш хургья.

Мехка керттерча наькъашка керда, кхы а боккхагIа низ болеи тешамеи локомотиваш арахецар бахьан долаш йолалургьи 8 — 10 эзар тоннага кхоача еаа етта поездаш. ЙоккхагIа хургья специализированни вагоний парк. Ерригаа керда лелаш йола состав арахеш роликови подшипникаш тIа, хIаьта йолаш яр эргаьккха тоаю. Из дукхагIа тешаме хилара совгIа энергетически кхоачамий дика кхом бела Iалашдеш а хургья.

де доагIаш хет сона. Эттара

— Энергетически кхачамий кхом бара дош дийцар, сона хетаргахьа. Дукха ха йоацаш Чехословаке хиннача СЭВ Массаларча комиссе транспорта хьакъехьарча 63 заседане.

— Дийцар, укъастта аьлча цита къамаьл хилар машиннаькъа транспорте энерген доагерен удельни расходаш кIезигъярах лаьца. Цхьайолча мехкий инженераша оттаергья лелаш йолча состав болх бара оптимальни технологи. Цхьана оттадаь да энергоресурсех шоззагIа пайда эцара, кхом а беш доагори чьонкаш дола даьттани кхом беш хIадалийтара гIулакхаш.

Поккхача энергетика проблемашца гIулакх доагIаш вай массаларча комиссе рамкашка кийчъяь йоакха. Дукхача оагIорехьара соглашени а. Из хетаь я атомни энергетика къастта ела а йоккха гайбарг йола а оборудовани дIаккхаьара. Социалистическа мехкашка хьалъеш йола ядерни электростанцеш боккхача лоархIаме хилар теркал а деш, уж мовхьаш керте лоаттаду дунеи халкъашта юкъерча наькъашка.

— Кхы малагIча проблемашка хьежар массаларча комиссе заседане?

— Машиннаькъашта электрификаци яра хьакъехьа

цхьана дь балхаш къоастахьалха из доагIа СЭВ членаш долча мехкашка транспорта хьакъехьа цхьана хIамана хьетара йолча цхьан хIамана тIаерзаьча йIаьхача хана оттаьча программа тIа хьоахадаьча дунеи халкъашта юкъерча керттерча наькъех: Москва — Брест — Варшава — Берлин, Венгеры — Кишинев — Унгены — Бухарест — София, Росток — Берлин — Прага — Будапешт... Дерригаш а Малхбоален-Малхбузен лостаме 14 нийна Къулбаселатаме Къулбехьеи лостаме 4 наькъ. Цу трассашка сулхе даьрхIа да СЭВ членаш долча мехкий цхьана дола материальни низаш.

ХIаьта хила доагIаш ма дий дувцар алхха цхьан электрификацех лаьца хинна ца Iелга. Из да наькъаш бувзама вай хагарча средствашца Iалашдар, автоблокировкаш, прогрессивни технически параметраш а йолаш лелаш йола состав юкъейоалаяр, доазонашкара машиннаькъа станцеш эргаьлкха тоаяр.

Юххера а берригаа цхьана беча новкъа де лерхIар цаI да — дунеи халкъашта юкъерча класса болата наькъашка дукха поездаш лелийтар.

(АПН).

ЦАР ДОШ ЧIОАГIА ХИННАД

ДIадахача шера хадданза тIехьаюсаш а пачхаьалкхен декхараш тIадусаш а хьайоагIарех яр Нохч-ГIалгIай моттигерча промышленноста министерствана чуйоагIача Грозненски «Металлист» яхача завода коллектив. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера довзаргдоацаш хувцаденнад цун гIулакхаш. Цхьаькха бутт дIабоахийтабац во пачхаьалкхен план а тIайийца социалистически декхараш а хаьал хьалха кхоачаш да цо.

— Мишта вIаштIехьдаьннад шун коллектива, къахьегама хоталоний ловкъа яьнна дIайолаяш? — хаьттар тха корреспонденте предприяте директорга Шабазов ШепаI Асхабовичага.

— ТIехьаюсаш хинна тха коллектив хьалха латтараштта юкъейхийтара тIадерзадаь дукха балхаш даьд оаха, — аьлар цо. Тхоашта бийдад доаттаеча организацешцара бувзамаш чIоагI а даь. Эпшача хана материалаш лоаттаергйолаш гIулакх даьд. Дикка тоаьй къахьегамен производственни дисциплина, социалистически яхь вIаштIехь йоаккхилгеи цунна кулгалделгеи. Пачхаьалкхен плани тIейийца декхараш толамца кхоачашдара хIара цеха коллективана тIалатта бехктоихам ейбаьб. Уж цар мишта кхоачашду хьожаш халданза тIахьожам лоаттабу предприяте кулгалхоша, общественни организацеша. Яьча договорашка хьежжа йиллача хана продукци маьхала яккхара дола гIулакх дика вIаштIехьдаьннхад. Уж а кхыъ а балхаш дарех цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера тIайийца декхараш дикка тIехкхоачашдеш хьайоагIа тха коллектив.

Из мишта хилара тешал деш да завода коллектива дIабахача ворхI бетта къахьегама толамаш.

Дерригача технико - экономически хьоакхамий ялх бетта план тIехкхоачашъяьй цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 169 эзар сома продукци, заданел совгIа арахийцай 31400 сом мах боле аьлна карнаеш. Къахьегама оагарле 1980 шера укх хана хиначул йиъ процент лаккъеннай. Плакал совгIа ара мел хийца продукци из лакхъяра чотагIа хьаяь я.

Дукха ха йоаццаш кепа а теха арабаьнкача «Бийдала, доагора - энергетически, кхыча материальни ресурсай кхомбарен царех дикагIа пайде нийбарех бола болх чIоагIбара» хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцама жоп а луш, завода болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха тIагIертта къовсам лоаттабу производства эффективности балха дикали лаккъяра. Цу даькъе дика ка йоал цар укх шера. Бийдалах, материалех дикагIа пайда нийбарах шера тIайийцача декхарех цхьа тонн Iаьржа металли цхьа эзар киловатт-сахьат электроэнергии кхое еза, цар кхоьйй 700 киловатт-сахьат электроэнергии 800 килограмм Iаьржа металли. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах баь пайда кхо эзар сом да. Шера 4 эзар сом планал совгIа пайда бе дош деннача ах шера баьр шин эзар сом да.

Укхаза шерра социалистически яхь йоаржаьй «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача химикийи приборашъерийи инициативагIа, «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагIа. Цу шаккхе инициативагIа йола социалистически яхь Iалаьмате дика вIаштIехьаьнкхай предприяте. Бригадаша, участкаша, сменаша, берригача болхлоша даьхача къахьегама толамий хан-ханнахьа итогаш ю укхаза. Уж дIайовзийт яхье дакъа лоацам бараш. Яхье хьалхалаттарий опыт шерра йоаржа а еш, цох бизза пайда ийбайт.

Хьалхарча ах шера даьхача къахьегама толамий итогаш йича хьалхара моттиг хьожайир А. Я. Кокиашвили керте латтача галантерейни участка коллективана, шоллагIа моттиг хьожайир воккхагIйола мастер А. А. Исаев керте латтача маьигеш деча участка коллективана.

Ростовчаний инициативагIа хьаржача социалистически яхьа хьалаш завода болхлоша дизза кхоачашдеш да вле йиш йолаш да. «Металлист» заводе цхьаккха цех, участок, смена е бригада яц хIана укх сахьате пачхаьалкхен плани тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачаш ца деш.

ДIадахача шера йиълагIча укх шера хьалхарча квартале КПСС Ленински райкомен райисполкомен нарара нара тела ЦIе байракхи цхьолхагIча степена диплома делар завода. ХIана кхозлагIа из соигIат хьожаде оттадаьд коллективана.

Духхьал вай республике дIакхаьча Iац «Металлист» завода коллективо арахецаш йола тайп - тайпара продукци, из вежарашка йолча республикашкерча дукнханешта йовзайш чIоагIа дIаэцаш я. ТIа-тIа цар ассортимент шоръеш, продукце дикал лаккъеш, шоай декхараш тIехкхоачашде лерхIаш ба завода болхлой.

Б. КОСТОЕВ.

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план укх шера 7 ноябрга кхачалехьа кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаьйча «Терек» яхача мебельни-хьун хIамаш еча производственни объединене шоллагIча филиала болхлоша цIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна къахьег укх цере. ХIанзлехьа дукха хIама ца эшшаш ийс бетта план кхоачашъяьй цар. Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, хIара сменагIа йола нормаш 150 процентал чухьнахьа кхоачаш ца еш хьинарс къахьегащ я Амаева Марем керте латтача обойщикий бригада. Цига шоай новкъостaшта хьоакхам телаш къахьегаш ба обойщикаш Акбулатова Замани, Мацаева Берлант, Алиева Лида, Шульгина Вера, Казакова Люба кхьбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) гIандаш кийчдеш ба обойщикаш З. Акбулатова, Б. Мацаева, Л. Алиева, В. Шульгина, Л. Казакова.

В. ДЭИСЯКА сурт.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМ

БIАРГ СИЙРДА КХОАБ

«Малгобекнефть» НГДУ я 111 саг юкъе вола халкъа тIахьожама 12 группей 14 пости. Царех дукхагIбараш коммунисташ ба. Царна кулгал а ду, болх вIаштIехьа а боаккх партнома секретара заместитела Е. Н. Макаренкос.

Кхоачамбоацараш гучадоахилга шоай керттера декхар лерхIаш бац халкъа тIахьожамхой. Царна керттера хет рузкъан кхоми хьурмати дара, пачхаьалкхен планаш кхоачашъяра гIулакх. Цунна керттера теркам тIабохийт цар.

АргIана хьожачи хана халкъа тIахьожамхоша гучадаьхар докхий кхоачамбоацараш: оборудованн во лоаттаю, мехкдаьттен гази йоаккхача № 2 йолча цехен хин цехен территореш цхьалкхе йоацаш я. Картофельни яхача участке ара Iоихайса яда задвижкаш, болташ, оборудовани. Уж жукх ца анита даьтта хьекха яц. Цу участке механик ва Я. Гандалоев. Участкана гонахьара карт еха дIаьнна я, территоре тIа дIа-хьа кхайса хIамаш яда. Цу тIара хIамаш ца йойтара даь хIама дацар.

Халкъа тIахьожамхой хьажари оврцагIбалари бахьан долаш уж кхоачамбоацараш дIадаьхар.

КIоаргарча скважинашка болх беча насосех мишта пайда ец хьожаш, къайлазара кхоачамаш гучадоахаш боккха болх баьб халкъа тIахьожама керттерча группас. Цо гучадаьккхар сивважинаш болх ца беш сайца латтара керттера бахьан. Из дар электрооборудовани во лелаяр, сварочни материалаш ца тоъаш хилар. Шоаш хьежа гучадаьннараш халкъа тIахьожамхоша парткома заседанешка дийцар, кхоачамбоацараш дIадахара де деза гIулакхаш къовстадир, сиважинаш сайца латтаргйоацаш хIама дир. Иштта хул массаза а.

Теркам тIебахийтен дIайоаржаен йоагIаш йола опыт Iоаяьй ЦДНГ-1, 2, 3 йолча цеховой группаша. Цу цехашка дика ,хьож, хьурмат ду материалий, инструментий, оборудоване. Из делга цига закон а хиина дIаэттад. Шера йолча хана цига мехкдаьтта дIалувцаш йолча моттигашкара 200 тонн мехкдаьтта даьккхар, 300 гаргга условни сальникаш яьар. ХIаьта цо йиш хилийтар кхы тIа а 100 тонн гаргга мехкдаьтта даьккхар.

Шоаш уж доккхийи эшаи гIулакхаш деш халкъа тIахьожамхоша теркаме дувц гонахьара Iалам лораделга а. Цар хадданза къовсам лоаттабу гонахье мазутеца бIех ца лийтара, оасара баьцаш, къаьстта амбреи дIаиккхара тIехьа.

Халкъа тIахьожама керттерча группе боккха теркам тIабохийт баьча балхах хьахиннар наха дIадовзийтара. «Халкъа тIахьожам болх беш ба» яхача стенда тIа хьегайт хьажарах йола материалаш. Стендана юхе хьалтеха я «Фотос бехке ву» яха фотовитрина а. Цига да рузкъан кхом ца барв, зехьа доадаре, теркал ца дере хIамащ гойтеш дола сурташ.

Керттерча группо боккха теркам тIабохийт халкъа тIахьожамхой Iомабара. Группашкен посташкен къаьстта чIоагIа Iомаду «СССР халкъа тIахьожамах дола закон».

«Малгобекнефть» НГДУ керттерча группа опыт массе а оагIорахьа хьежа а халкъа тIахьожама ерригача группаштен посташтен могаль а я халкъа тIахьожама городской комитето.

Халкъа рузкъан кхом берен хьурмат дарен хьакъехьа халкъа тIахьожамхой болх дика вIаштIехьбаккхарагIен ниIса лостам тIарагIен 1981 шера июне Макаренко Елена Николаевнапа СССР халкъа тIахьожама комитето сийлен знак елар.

Елена Николаевнас йоах халкъа рузкъа лораларий толам ши-шегIа хьехулаш бац, цу балха юкъе дакъа лоацараша хьинаре гIулакхаш дарах, рейдаш цIенхаштта чакхъяхарех, шоай декхар бехктоихаме а хеташ цар кхоачашдарах хьехулаш ба. Шоашта тIадила гIулакх бехктоихаме а хеташ цIенхаштта кхоачашду халкъа тIахьожама группайи постийи членаш болча В. И. Левшина, К. А. Балаева, Н. А. Погорова, М. Л. Татиева, А. К. Бацаевас, кхычар. Шоай балха тIехь «Малгобекнефть» НГДУ халкъа тIахьожамхоша керте лоаттаду КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева аьнна «экономика кхом беш хила еза» яха дешаш. Из да балха ха, бийдал, материалаш, энерги кхом беш хила еза, царех бизза пайда эца беза яхилга.

Т. ФЕДОСЕЕВА,
халкъа тIахьожама МагIалбика городской комитета член.

ДАС САННА КХОМ БЕ ДОАГОРА

«Халкъа боахами баха нахи доагорца, электрически йIовхален энергеца 1980—1981 шерашка гуракьен Iайи Iалашбарех» бола СССР Министрий Совета соцам кхоачашбеш халкъа тIахьожама Нохч - ГIалгIай АССР органаша предприятешка, гIишлош еча, транспорте, колхозашка, совхозашка доагор, электрически йIовхален энерги, мехкдаьтта продукташ кхо мишта ю хьожаш болх баьб.

ДIадахача ах шера 196 предприятен организацен 150 хьажари 36 рейди лый. Хьажараштa юкъе дакъа лоацаш хилар 845 специалист, царна юкъе 400 халкъа тIахьожамхо а волаш.

Халкъа тIахьожама комитетий заседанешка хьежар 35 материалага. Предприятейи организацейи коллективашна дIаяхьийтай 56 материал уж хьожаргйолаш.

ЙIовхала - энергетически кхоачамаш кхом ца беш дIаяхийтарагIа халкъа тIахьожама комитетий решенеегIа гIулакхерча 23 саги бехк баьб. ХIаьта пачхаьалкхена даь зе цхьадолча даькъе хьатокхийтеш ахча хьоарчадаьд кхаь кулгалхочоа — 596 сом.

Халкъа тIахьожама органаша дIадахача ах шера республике баьча балхо йиш хилийтар 14,5 миллион киловатт сахьат электрически энерги, 23,4 эзар гигакалори, 18,3 эзар тонн условни доагор кходе.

Энергетически кхоачамаш кхы а дукхагIа кходаь хила мегар нагахьа санна дас санна кхом беш уж дIадахийта хиннадаларе. Халкъа тIахьожама органаша, группаша электрически йIовхален энергии, доагор кхом а беш дIадаккхийтара тIехьа хаддаза къовсам лоаттабу. Цу хьакъехьара массехк масал доаладергда вай.

Халкъа тIахьожама Заводской районни комитет шийн штаба низаца доагора - энергетически кхоачамаш Грозненски распределительни мехкдаьтта базе мишта дIадохийт хьежар. ЙIовхала энерги рациональни пайда ца эцаш хилар гучадаьлар цунна. Из бахьан долаш 1775 гигакалори йIовхала энерги зехьа йоайяр, вешта аьлча 5712 сома зе дир.

ЙIовхала - энергетически кхоачамех пайда а эцаш дIаяхийтарга ледара хьожаш хилар бахьан долаш цу база керттерча инженера В. Е. Соколовна выговор яьй.

ГIишлош еча Нохч - ГIалгIай управлене цIенош деча комбинате йоагIаш йола учет а йоацаш дIайохийт энерги доагори. Из бахьан долаш уж кхом боацаш доагаду. Комбинате оттаьяц электроэнергии доагори дIадахийтара нормаш, сахьаташна уж дIадахийтара графикаш. Доагора - энергетически кхоачамаш кхом беш дIадахийтара организационно - технически гIулакхаш экономически расчеташца чIоагIдаьдац. Из бахьан долаш цига шера зехьа йоагайир 41753 киловатт-сахьат электрически энерги, вешта аьлча 23635 сома маьха. Цига хадданза дукхагIа дIайохийт йIовхала энерги. Из бахьан долаш шера зехьа йоайир 1,8 гигакалори йIовхала энерги.

Электрически йIовхален энерги пайда а эцаш дIаяхийтарга лертIа ца хьажар бахьан долаш цу комбинате керттерча инженера В. Н. Кондратьевана цIенхаштта выговор йир.

1981 шера апрель бутт чакхбоалаш халкъа тIахьожама Ленински районни комитет шийн заседане хьежар Грозненски макаронни фабрике энергетически кхоачамаш дIадахийтарах йолча материалашка. Белгалдаьккхар цига из боагIара кхом беш ца хилар. Энергоресурсай кхом бара тIахьожам лоаттабера гIулакх ледара леладу фабрика керттерча инженера В. И. Собченкос. Энергоресурсаш кхоярах болхлоштен гIулакхерча нахан премеш телара положени юкъейоалаьяц.

ХIанзалца вIашагIтехалц энергоресурсех рациональни пайда эарен энерги дIаяхийтара тIахьожам лоаттабарен комисси, оттаьяц энерги дIаяхийтара удельни нормаш. ЙIовхала учета регистрационни приборащ яц.

Цу фабрике хIанзалии оттадаьдац Iанаргара дIайхача хига доаккхаш йIовхал телара гIулакхаш. ЙIовхал тела система йIаьххача хана болх беш я конденсатоотводчикаш а йоацаш. Технологически линешкара йоагIа конденсат чуйотташ йола емкость изоляции яза я. Из бахьан долаш шера 4080 тонн конденсат йов, цунца цхьана 125 гигакалори йIовхал а.

Энергоресурсай кхом бара гIулакха тIехь цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш фабрика керттерча инженера В. И. Собченкона бехк баьб.

Халкъа тIахьожама республика органаша дIахо а болх берга йIовхала-энергетически кхоачамех рациональни пайда эцара тIахьожам лоаттабеш.

Д. МИЗЯКОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета отдела заведующи.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КАМПУЧИ ЮХАМЕТТАОТТАЯР

Малхо сийрдаьккхтай Почетонг яха аэропорт, из хозяьай лозунгашен байракхашен, автомобилашш велосипедашш я столица улицашка, бераш ловзаш да, къоарва я дукха нах душ йола рынок... Пномпене эгтара хьалха найсеннача сага гургдола а хетаргдола а сурт да из. Мохк мукъабаьккхара отрядаш яьссача горона чуяьннача 1979 шера январяшки дийнахьа санна тахан гуш яц хIама ца эшшаш даь шера Кампуче шийна лоэр деш хиннача къемата лараш, нагахьа санна хоза-дика хьежача, нахаца къамьл дича...

Ераш я кIархалаш долча аьнкеаьргах бисараш. Гой тропически баьцовгIаша къайлаьяьккха хIамига улица: гIайгIане да шоай цIагIара арабаьхача наьх дуьнар. Гой Туоп Сленг музей — уд школах Пол Пота-Иенг Сарe режимо ноцлалaь маьр.

Хьох укхаза кхетарга безамен дог цIенен нах. Бакъда, хье сагапара къасташ цун дезаьла чоаршал малахьийталахь. ХIама аьлче гIанахьа мара цуниа ца гуш йола дукхаезар, мар, бераш е вежарий дагабохийта чов юхахьовергьи Iа...

Пем Чан скульптор ва. Тамаше дийна висав из Туол Сленг яхача набахта ваьллача кхийнача вихьнех. Цунна дагадоагIа Пол Пота фото шийта дениа, нагахьа санна цо палача «боккъонца тара бола «бюст ца бой вуйргва», аьнна приказ а дениа.

Нах боабарах, Iазап лоатталарах, сагот дайташ хиларах, геноцида унзарча эскалацех дукха язьяьй статьяш, репортажаш, книжкаш, ма дукха дувц цар тIа наха тIалаьтта Iазап, цар бIаргех итт хий, хIалекдаь наьха вахар.

Бакъда, дийна бисараша массане а дийдалаш шоашта тIалаттар. Деррига кашмаш а хьаноралаьдац. Хано дарба ду оалаш да. ХIаьта масса шу эш кампучийски халкъа цIенна йизача ропелински режимо вь нIоарга чов ерзиара?

Тахан вай ях мохк меттаоттабеш къахьег кампучийски халкъо. Нагахьа санна саго цIа е, аргIа вай, город меттаоттаяр шийна хьалхашка лоаце, цу лешанца цунна хьалхашка отт «мохк меттаоттабар». Укхаза вахара цхьаккха моттиг яц промаонстски режимо хIама ца тохаш. Яц экономикагара религега кхаччалца, хIара сага синтара къаман культурага кхаччалца. Долла хIама хIалакдаь, дохадаь, йирчадаькка дар.

Мохк мукъабаьккхачул тIехьагIа эгтара элементарни доала, эгтара хьалхарча аргIана де доагIа хIамаш деш а наха духьалъуттар дукха проблемаш. Из дерригача чакхдоалача эгтара воккхагIйола хазо оттар — кадраш ца тоаш хилар. Кампучи меттаоттар из керда хьэр да. Цул совца, ньсача маттигнаш.

Мохк мукъабаьккхачул тIехьагIа инженер Ким Ли Чи Пномпене юхавера, «Русей Кио» яхача завода директорала оттаир из. Юххьанца цунга хинна бакьдe, кхьесса цехаш еа машинаш мара яцар. Улицашка а ухаш, городе шIевенар малуя, хьалха заводе болх беш хинна нах бовзий яхаш нахаха кеч а хеттаж дIаволаделар из. Миштта хIара дийнахьа лелаш беттаж дахьар. Цул тIехьагIа лаха безар техникаш, запасной оатхалаш, тоее эзар станокаш... Ах шу а далалехьа юхаметтаоттайр ахаш станокаш, заводо арахецар бIаьш метраш тайп-тайпара бос бола кIадаш, шоай къахьегамах хьахулачо дог хьестар наьха, кхыметтел хагирхошта профессиональни говзал Iомаелга а вIаштIехьдаьккхар.

«Русей Кео» заводера нах кхыбараш санна нах мара бац. Бакъда, халонаша бохабанзар уж бIаьш эзараш бола шоай мехкахой санна мара.

Пномпенерча эгтара йоккхагIйолча школера хьехархой дIаболабелар школа цIеньеш болх а беш, полпотовцаша хьайбай кхай-карт а яь дIаоттаь эдани болхлошца цхьана вIейнар цар. Тоьаш дацар учебникаш, тетрадаш, къоаламаш. Бакъда, керттера хало материальни хьакъехьара яр яцар. Хьехархой берригa хьакъьала низа тIабахийта бар берий психика меттаоттаяра. Сона йийцар школе ваха ца тугаш хинна нIаьнк. Из кхераш хиннав ше вуйргва, яхаш. Мел дукха къахьега, хIама ла, хало оза йийзар полпотовски «кооперативашка» луш хиннача кхетамах юхедисараш дIадахара.

Цхьан боахаме санна бIаргайр ахархоша шоаш тоаль зIамига трактор. Из миштай хьоташ боахнар уж. Цхьа трактор яр из. Бакъда, полпотовски режимо тIеоттаь эгтара халагIа йоккхагIола хало — моцал сихагIа дIаяьнхара накъа яргйолаш яр из.

Уж ерригаш а кампучийн хIара дийнахьарча вахара цхьаша йола моменташ мара яц. Беркат доал царна хьетача кьих. ХIанззе а дика толамаш даьхад экономика, образовани, унахцIено лораелга, транспорт меттаоттаеча, бахача наха ихача вIаштIехьбоаккхача. Шийн гIулакхашца революце ше езаллийтай, хьалдацийтай дерригача халкъага.

Кампучи юхахьахилара боккха лоархIам болаш хилар дунен халкъаша деш йола новкъостал, эгтара хьалхарча аргIа социалистически содружества мехкаша дер а долаш. Транспорт, юрта боахама машина, молхаш, кхачан продукташ... кхьчар цунга. Советски, вьетнамски, кубински специалисташ шоай кампучийски коллегашца цхьана дIа а эгта болх беш хилар. Кхачан продукташ тIайоэлча автомобилий колоннаш хIара дийнахьа столицера мехка массе а микIиге дIаух. Дага доагIа сона: аргIанара кема хьадарга хьежаш багIача советски докераша Кампонгсаом яхача порте берий цIа хьалдора, вьетнамски салтий дуга дийнача ккай тIа болх беш бар.

30 бутт ба Кампуче халкъ шийн лоамах кхахьегаш бола. Дог гIоздоаха хоамаш кхоач цу гIалнарча межхара. Кхы цхьаькха завод а меттаоттайай, дика хьийхьа дуген цхьанна чуйнаш, тхайнайлай мерза дешара заведени, ахча лела доладенад, эргашийнакхь хоаешт а административни система. Уж дерригаш а бIахьача а халача а кхыхьегама новкъа каргIалахнаращ да. Хала, бакъда, шийн низах бIубенна халкъа баьнча гIа ба из.

Бакъда, реакционни низош истори юхаховаладе гIертачара совцаш дац. Цудуххьа Кампучена юхаметтаоттар дa мишта тIахуш хилар, хIама кхоллаш къахьегара сатийна хьал хилита гIертилха а да.

Николай ГОЛЕМАНОВ,
болгарски журналист.
(АПН).

Польски Халкъа Республика. СССР новкъостал а деш Гданскерча В. И. Ленина цIерагIча верфе хьалаь аргIанара цхьа хи чу хецача.

ЦАФ-ТАСС сурт.

КАЛЕЙДОСКОП

«ГУМАННИ ГЕРЗ»

Иштта оал британски Iаьдала довл дераша пластика пхорчех. Цар волкце леладу уж Ольстере карательни операцеш еш. Човнаш хиннараш кийсбеннача госпиталерча лораша хоам ма барра, цу пхорчаша керта хьаьча цIий чудоссийтар, дегIа мазаш тедар, бIарга са доадир, къорлерзийтар, керта титий йохаяр санна дола айпаш ду.

Пхи унций (1 унци — 28,3 грамм) дозал долаш дола пластика пхорч эгтара хьалха детта доладаьд 1973 шера. Цу хана деза официальни даннеех «бунт ерашта» уж 15 эзар техаб. Къулбаеда Ирландe цIий Iодохийташ тайсаар хиннача списка тIа шин эзар совгIа цIи я. ХIаьта цу «гуманни герзах» мел нах байнаб статистика хIама хьовдац.

БIарга а'туш хара да британски Iаьдала довл дераша пластика пхорч духхьал «порядок ца хилийта гIерташта» мара деттац яхаш дуьца хабараш а. 15 май Белфасте дIаеллар 14 шу даьнна цу пхоно лергйолаш керта чов яь Ливингстон Джулин. Ши кIира хьалха Дерре цунна хиннар хилар 15 шу даьннача Уиттерса Пола а. Из дуццаш дола гера мел «гуламе дац» дийцер ингалсийн журналисте. «Дейли миррор» яхача газета суртал доахача С. Кейна цхьа бутт хьалха Дерре нах шийн лоамах ... журналиста С. Бенбоу лораша Белфасте кхийттача пластика пхоно хьажа тIа ях чов дIаехкаш шоатта маха баьнкхар.

ГЕНТАРАШ ИШШЕ ДIАКХУХЬ

США эрозе хьувкъам лу'ташта кхераш сиха дIадаоаккхаш латт — из гIулакх бакьду американски специалисташ. ХIара шера пхи миллиард тонн гарта лаьттана заккерча тIох дар мило дIакхуххьаш хиво Iоккхуьйташ хилярах бокъоаша тийша а тийша.

ХIара шера эрозе акра тIара (1 акр — 0,4 гектар) пхи тонн «дуваш» хилча боараме да аьнна хетт укхаза. ХIаьта США эгтара дукхагIа хьувкъам луча Айова яхача штате 9,9 тонн лаьтта дов, Орегонеи Айдахои яхача штаташка — 50-гара 100 тоннага кхаччалца.

ХIара шера 1,2 миллион гектар хьахулача городаша дIадоахар а лаьрхIаца, кхы тIа итт шу даьлча хьувкъам кхебе лаьтта тоъаш ца хиларах энергетически проблемала чIоагIагIа дола хатар оттаргда. США юрта боахама министерствана Iилманни дешарен отдела кулгалдеш волчо аьлар эрозеца къовсам лоаттабара де дезараш ца дойя хIанзчул тIехьагIа 40—50 шу даьлча кхачан продукташтa дIадодар шоазза дукхагIа хургда.

25 БIАЬШЕРЕ ЧАКХЪЯЬННАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

Флоренце бахача наьха а хьаьший а боккха теркам тIабода къахьоихача Ионически форда бухера кораьнча шин бронзови статуях. Археологаша йоах уж вай эра хьакхачалехьа пхелагIча бIаьшере а яьй, хIаьта уж яьраш Фидия яха Къаьнарча Греце сийлахь - воккха скульптор а ва.

Бронзови скульптураш коральй мехка къулбехьа Калабрин йисто 1972 шера Стефано Мариоттининена бархI метр кIоаргача моттиге. Сага лаккхали хIаране дозал 450 килограмм долаш йола уж лIайихьай Флоренцерча институте реставрацa ергйолаш. Цул тIехьагIа массехк шу даьлча хIанз уж бIаргайра наха цу городе хьайийлача выставке. Цу экспозице нах цецбаьхар. Цхьаккха тешацар цунге хьажа ухаш хIара дийнахьа пхи эзарнета дIакхоачаш сег хург ма вий аьнна. ХIанз къоаста еш я уж махбоаца тхьовра хьалхара искусства произведенеш дIаоттаергйола музей.

(АПН).

ЮАР расистaша законагIа йоацаш оккупаци яьча Намибе халкъ чIоагIа доаш да деша шийн лоIаме хиларе тIехьа тIетеIа къовсам лоаттабе. Намибийски патриоташ дерригIаро, цхьатарра боккъонни хилара тIехьа, шийсо бахьан долаш къовсам лоаттабеш ба. Къулба - малхбузен Африка Халкъа организаца (СВАПО) президента С. Нуйома из аьлара, Намибера дерригача халкъа тIом империализмана, колонизмана, расизмана доала духьала беразбаь ба. ЧIоагIа шоашта Iотхьем беча хьалашка кхы де хIама долаш дац халкъ герз бе а делла тIом ца бича, аьнна цо.

СУРТА ТIА: Намибе Халкъа-кортмукъален эскаре отрядашцара (ПЛАН) бIухой салоIаш болча хана.

АПН—ТАСС сурт.

СПОРТАЦАРА ДОТТАГІАЛ

Запорожски спорта Дворец хьалйиза бола нах лоацбелча санна багІийсар А. Ибрагимова аьрдига кулгаца техача бийнах шоалгІа дукхавеза Украина кагиркхой сборне лоакъошко Н. Иванченко нокдауне вахийтача.

Сатийнача зале ийснега кхаччалца дагардеча рефере оаз мара хьахозаш хІама дацар. Вакъда, ийснега кхачадекъа меттавенача вай мехкахочунна къовсавеннача боксера ялъ дІахойийхьар.

Юхерча къовсаме Ибрагимов нийла толашагІа волга хоьи Иванченко макулла из гарга ца вайта гІертар, хІаьта а СССР спорта мастерахла кандидат волча А. Ибрагимова аьттув баьлар массехи атаиа дика чакхъяккха.

Юххера йийлар 63 килограмм довзал долча боксерий финальни къовсам чакхбаьнниалта кхайкадеш йола тоаг. 3:2 счет йолаш котало яьккхар Украинерча спортсмена. ХІаьта, курийтта шу даьннача Шаьларча Ибрагимов Абдулбеках хилар Еррисоюзни бокса турнира дото призер.

Финалага кхачалелъа ше дІадихьача массадолча къовсамашка, йиллача халал хьалха котталонаш яьхар вай мехкахочо.

Полуфинале цукца яхье веьлар Украина кагиркхой сборне лоакъошко, СССР. спорта мастерахла кандидат вола А. Пак. Абдулбека шоаза нокдауне вехийтар из.

Запорожье баьккхар Абдулбека спортивни вахаре этар боккхагІа бола толам ба.

ЗІамига волеш дена доттагІал дар цун спортаца. Из деша ваьгІача Шаьларча № 3 йолча юкъерча школе дика оттабаьбар из болх. ХІаьта кІаьнка къахьтта дукхавезаеннаар бокс.

ПхелагІа класса дешархо волаш Ибрагимов вахар Шаьларта берий — спортивни школе бокса секце дІаязвайта аьнна. Вакъда, бераш ишта а дукха хиларах кІаьнка дагардар кхоачашхиланзар. Кхы а кІезига аха везанзар цун спортивни школа наІарга тренера С. Баршигова секце ше дІаийцалелъа.

1978 шера декъ С. Боршигова кулгалдеш Абдулбеках диъаьза Нохч - ГІалгІай АССР чемпион хиннав. Цо котталонаш яьхай Нохч-ГІалгІай АССР дешархой XII спартакиаде, III республикански кагиркхой ловзарашка, Элиста яхача городе чакхъяьннача халкъашта юкъерча турнире.

Ибрагимов ва 1979 шера дІаяхача ДСО «Урожай» яхача а, 1980 шера хиннача ДСО «Труд» яхача а первенствай шоллагІа вола призер а Липецк яхача городе хиннача Еррисоюзни турнира кхоалагІа вола призер а.

Вурийтта шу даьлча цун ду СССР спорта мастерахла кандидат яха цІи.

Дика спортсмен хиларал совгІа Абдулбек вар дика дешархо а комсомольски активист а.

Школа тІехдика чакх а яьккха, укх шерашка Львоверча пачхьалкхен университета юридически факультете экзаменаш дІалуш ва из.

Аьттув балба хьа, Абдулбек, дешаре а спорте а толамаш даха!

М. ИЛЬЯСОВ.

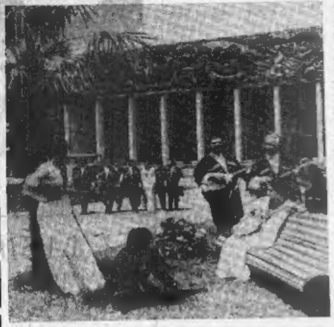

Кхы а 800 гектар Колхидаски ушалаш йоккъаьнь лаьтта мукъадаьнкхад. Мелиоратораша из участок Зугдидски районерча Октомбери яхача юртарча колхоза юртбоахама оборота юкъеяхийта дІаенн ай. Укхаза дІайогІаш латт мандаринайи лимонийи плантацеш. ЦхьайтталагІча пятилетке дерригга йокъаве лаьрхІа Колхидски лоалентІара лаьтта 31 эзар гектарага кхоачаш да.

ХІанз ушалаш йокъаеш балхаш деш я «Колхидстрой» яхача треста дІа-юкъ лелача механизироваини мобильни колонна коллективаш. Царга я эзар совгІа лакха овсарле йолаш балхаш ду машинаш, механизмаш, бульдозераш, автомобилаш, крапаш, лаьтта чуузла снарядаш.

Лоамашен лоамашта юххерча моттигашен дукхагІа йола территоря дІалоацаш йолча Грузе къаьстта боккха лоархІам болаш да лаьттах дикагІа пайда эцар. Цудухьа Колхида, цун субтропически климат а тІехьа карьерзаяр лоархІаметІа дарех пачхьалкхен декхар да. Цига доккхий балхаш деш хилар хьахьокх дІаяхача пятилеткагІа мелиорацега бІаь миллион сом — Колхида кааерзаяра ерригача исторечунь дІадахийтачунга гІорташ ахчадІадахийтаро.

Чаь плантацешта, цитрусови атагІенашта, сомий бешамашта, кхашта юхе ушалашш кІотаргаш хиннача метте хьалъяьй кердача совхозий поселкаш, цига да хоза кийчдаь нах чубеха цІенош, культура Дворецаш, бытовой учреждениеш.

СУРТАШ ТІА: 1. Хоби яхача поселка культура Дворца «Колхида» яха вокально - инструментальни ансамбль. Цун выступленеш чІоагІа къердаш я Колхида мелиораторашта.

2. Хобски районерча Квалоня яхача юртарча колхоза чаь плантацеш я хьалха ушалаш хиннача.

И. ЧОХОНЕЛИДЗЕ сурташ.

ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ТЕАТРА ГІО ЭШ

Ткъо шу совгІа ха я Наьсарен района халкъа театр кІашагІделла а цо болх бу а. Цу хана деиз цо дукха тайп-тайпара пьесаш, интермедеш, инсценировкаш уоттаьй.

Шийт хана цу театра болх дика дІахьош саг вар режиссер хинна Торшев Аюп. Цо дика актерий коллектив кІашагІйоллаьрал совгІа дакхарча гоэзалца укх Іома а бора, пьеса оттаяра гІулакх дика кІаштІехьа а доаккхар.

Цул тІехьагІа 1975 — 77 шерашка режиссер хиннача Булгучев Махьмала аьттув баьлар из болх кхы а тоабе, ланхбе. 1977-ча шера Еррисоюзни халкъа театрий хьажар хиннача хана Наьсарен района культура ЦІен театро яьккхар хьелхара моттиг.

Орджоникидзе хиннача цу хьажаре цхьайтта-шийтта театральни халкъа коллективаш дар. Царна юкъе эгара дикагІа говзал йолаш лаьрхІар Наьсарен района халкъа театр, хІаьта дукхача актераша дипломаш а делар, ахчан совгІаташ а тийлар. Цу хана театро оттаяьр «Тамарэ» яха Идриса Базоркина яьзаь пьеса.

Цул тІехьагІа дІалхача хана театра болх дІахьош хинна режиссер Албаков Бийсолт. Ала дезаш да, из цу балхах дика кхеташ, дукхача хана халкъа театра актер а хинна, Москве а Ставрополе а цу балха курсаш а яьла болхю хилар.

Дукхача хана деиз цу театре дакъа лоацаш хиннабакхарча говзалца шоашка кхаьча ролаш лоизаеш, тахан а моллагІча профессиональни коллективо юкъе болх бе а тарлургдолаш дика актераш ба Мошхоев Іалаудин, Муталиев Султан, Медов Мустапа, иштта кхыбараш а.

Масса хана дІахьош болча агитмассови балха дика новкъостал ду халкъа театра актераша. Цар уоттаю тайп-тайпара наькъа гІалатеш дІахьувкха интермедеш, наха ца эшаш дола тІехьадисагІулакхаш белгалдовхаш йола сценкаш.

Из чІоагІа аьттув болаш хІама да кхашнарча, фермашкарча болхлой культурни хьашташ кхоачаддеча беш бола болх дикагІа дІабахьара. КІи-марс дІаболабеннача хана районе кІашагІъеллача вгитпоезда юкъе хьиваре дакъа лоацаш бар халкъа театра актераш. Цар беш бола болх нака эшаш болга хьахьокх болхлоша дукха ухийтача залаш. Халкъа театра актераш хиннай «Назрановский», «Экажевский», «40 лет Октября», совхоз-техникума механизатораш болча. Йицьеннаяц царна хьайбаш леладеш йола оттойни да: ГІелаш. Иштта шоай говзалца са паргІата довккх цар къахьегаш боахкача кхашкарча, фермашкарча болхлой.

— Хьалхарча хена дика болх беш хьайоагІар халкъа театр, — укх тІеххьарча хана ледара лелабу оаш из болх, фу бахьан да цу гІулакха, — яхаш хет аз Наьсарен района культура отдела заведующега Аушев Мувсайга.

Иштта хьалхагІа хинна из дале а, — яхаш дуэн цо, — тахан ала йиш яц Назрановски района культура ЦІен халкъа театра болх дика дІабода аьнна, хІана аьлча, ер шоллагІа бутт ба режиссер вола Албаков Бийсолт памогаш вола. ХІаьта РДК директор вола Картоев Іазита аьттув баьннабаш цун меттел саг оттаве а театра болх дикагІа дІабахьа а.

Саг памогаш хулаш а ха йоагІа, из иштта хача а цун метте дІотта везе шолагІвар. Болх сацийта йиш яц. Цун лаьрхІа къахьега дезаргда РДК кулгалхой хІанза юха театра болх тоабора, хІана аьлча тахан цу балха йоакко еш, цунах дог лезаш из дІахьош вола режиссер воацаш ва.

Из болх иштта тесса бита йиш йоацилга хоьш ба РДК кулгалхой, бале а цар бехнах тІеххьарча хана халкъа театра болх мелбеннаб. Из гІелат сухалбаь дІадоакккхаргда йоах районни культура ЦІена кулгалхоша. Тема дог доагІа из иштта хургхиларах.

А. САГОВ.

№ 15 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела журнала августовски номер кепатеха араьннай. «Яхьо кхетам лу, хьинар айду» яхача редакционни статьяца дІайолалу из.

«Вахарца айхха бувзам болаш», — иштта яхаш я парте обкома лектора П. Н. Ясько язъяь корреспонденци. Авторо дуьц «Шалинский» совхоза къахьегамхошта КПСС XXVI съезда решенеш дІайовзийташ лектораша, агитатораша, политинформатораша беча балхах.

«Агитаци яра практика» яхача рубрикача кІал я парте Шелковской райкома секретара В. В. Коваленка выступлени. «Комбайн тІа 60 цІе седиъа «илийтара дукха» яхача статья тІа цо дувц районерча алат лелайераша лоацача хана «хьувкъам-81» иштта чуйиэар.

«Агитатор — хьинар дола бІухо» яха рубрика дІайолалу «Дерригача вахара гІулакх» яхача зарисовкаца. СМУ-7 болх беча каменщикий бригадира агитатора, коммуниста Астахов Михаил Сергеевича хьинаре беча балхах лаьца я из.

«Болх творчески бе», «Советски дезала бюджет» яха подборка я номер тІа. Уж материалаш агитаторашта новкъостала лаьрхІа я.

ЛОРАЕ НАРКАШ

Наркаш Кавказе массанахьа ийслу. КІезиг-дукха ийслу цун кІотаргаш вай мехка а. Наркий сом чуэцар хала гІулакх да. Из иштта да геттара ниа тІабахьача мара гаьна тІара из хьабоалаш ца хиларах. Цудухьа наркий сом чуэцача хана болх дикагІа дІабода цун кІотарга тІа гІоала лакхе денца лохе кхаччалца дІа-хьа озабаь аьшисаьрг юхьекхача. Ара 10 — 15 градусага дІакхоачаш шерал эттача наркий кІотарг оагае мара езаш, тІакха цу тІа мел боалла сом лаьтта Іобош.

Наркий сомех доаьккхача даьттаца памогаш хиннача наха дукхача лазарех дарбаш ду. Иштта, наркий даьтто доккха новкъостал ду лучевой лазаро цІоба толхадича, къамаргашта рак хиннараш те лучевой терапи еча, гинекологически лазара дарба деча, гийта чухьнахьара даІа хилча, кхы лазарашта.

Наркий сом дукха лелабу кхачани кондитерски промышленносто. Цох цига мармеладаш, сиропаш, сокаш, наливкаш кхыдараш ду. ХІаьта бахача наха наркаш духхьал Іаламо яйта витаминаш а я.

ВІалла юхаметта а оттадургдоацаш доккха зе ду харцахьеи тІехьаленна доацачев тайшара наркий сом кийчбеш хилча. Иштта ве хул кхал яраш теда а тедаш, царна тІера сом хьабоахаш хилча. Цу гІулакхо хьувкъам ца луш йола гаьнаш хулийт, духхьал цхьа маІа яраш мара юкъе а йоацаш.

Наркий кІотаргаш махбаь вергвоаца йоахай гаьнаш хиларах занюю лораеш я. Теда а тедаш царна тІера сом хьабаьккхача геттара харцахьа да, цудухьа иштта из кийчбар дІа а къайлад. Занюю лораеча наркий гаьнех га хоадайнча гІод тох, нагахьа санна 100 сомал тІех из йоале уголовни хьисапе бехктоккаме а оз бехке вар.

Ю. БАЗГИЕВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Сберегательни кассашка, тикашка, бувзама отделенешка, «Союзпечать» киоскашка, торговые организацей кассашка доаха доладьи вортІалагІа арахийцача РСФСР ахчан-хІамай лотерея билеташ.

Кхаж боагІаш йола тираж хургья город Грозне В. И. Ленина цІерагІча культура Дворецца йоккхача зале

1981 ШЕРА 21 — 22 АВГУСТА

Цу тираже ловзабергба 8960 хІамай, 3 миллион 617 эзар 40 ахчан кхаж, дерригаш а 6 миллиони 300 эзара сома боарам болаш.

ХІАМАЙ КХАЖАМАШТА ЮКЪЕ ХУРГЬЯ:

70 — «Москвич-2140», «Жигули» ВАЗ-21011 яха автомашина,

210 — «Урал» М-67-36, «Иж-Юпитер» 3к-02 яха кхо чарх йоалла, «ИЖ-Планета» 3-01 яха мотоцикл,

35 — пианино,

210 — бесаш долаш Іаьрна-кІайн хІамаш хьахьокхаш йола 755, 296, 220 сом мах бола телевизор,

210 — «Романтика-306», «Легенда-404», «Электроника—321» яха магнитофон,

525 — «Россия-303», «Селга-405», «Альпинист-418» яха радиоприемник,

350 — «Аккорд-203», «Юность-301» яха электрофон,

175 — «Кварц 2х8с-3» яха кинокамера,

700 — «Зенит ТТЛ» яха «Гелиос-44м» яха объектив йоалла. «Силуэт-Электро», «Орион-ЕЕ», «Вилия2Авто» яха фотоаппарат,

70 — БПЦ-7-35 яха турмал,

350 — арт. 385 яха гитара,

350 — «Электроника Б-6-202, 203» яха маІача наьхен кхалнаьхен пхьарсех доахкаду сахьат,

70 — «Чайка» яха браслет йоалла кхалнаькха сахьат,

70 — «Чайка» 1601А-032518 яха кхайнаькх дешо сахьат,

175 — «Молния» яха зІи йоалла пеха леладу сахьат,

350 — «Слава» яха тургал бетта сахьат,

70 — ЗИЛ яха холодильник,

1050 — 225 сом мах бола холодильник,

70 — хІамаш тега машина,

175 — баракъаш дутта машина,

175 — электрически самовар,

700 — «Эра-10», «Бердск-2м» яха электробритва,

700 — 48 — 54 размераш йола тхан пхета костюм,

875 — петарси тхани цхарал,

525 — фабрике хьабь 2х3, 1,4х2, 0,92х2 м боарам бола кІувс,

700 — маІача наьхен кхалнаьхен кІашна декха зонт.

3617040 — дерригаш а лаьрхІача 4598720 сома боарам бола 1 сомагара 250 сомага кхоачаш хІарабар болаш ахчан кхаж.

ЭЦА ШОАШТА 7-лангІа АРАХИЙЦАЧА АХЧАН-ХІАМАЙ ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТАШ!

Тираже дикъе лаца духла В. И. Ленина цІерагІча культура Двореце!

АЬТТУВ БАЛБА ШУН, НОВКЪОСТИИ!

ТЕЛЕВИДЕНИ

ТЕЛЕВИДЕНИ
6 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйренара гимнастика.
9.05 — «Спецназ-2» яха телевизиони дукха сериягІа художественни фильм. ШоллагІа сери.
10.15 — «Могазача чана хьакъехьа» яха телевизиони документальни фильм.
10.40 — Гаьнарех шкара вала.
11.00 — «Кердалараш».
14.30 — «Кердалараш».
14.00 — Телевизиони Ветерсли студе документальни фильмай программа.
16.00 — В. Крапивин. «Мух йола оагІув» яха телевизиони спектакль. Хьалхара дакъа.
17.25 — «Экономика кхоа беш хила еза».
17.35 — «Орденов» яхача телестуде концертан зал.
18.15 — «Хиросима» яха телевизиони документальни фильм.
18.45 — «Тахан дуне тІа».
19.00 — Хоккей. Бохча Европейски чемпионий кубок. ЦСКА (СССР) — «Брюнес» (Швеция). Шоалгра передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Ашарех йола дакъа дІаьна дахьар Мусоргски Дьяле болча».
22.20 — «Тахан дуне тІа».
22.35 — «Стрелы Кетевани» яхача телевизиони документальни фильма премьера.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Документальни фильмай программа.
9.45 — Мультфильмай программа.
10.15 — «Мичах ю, зурманчаш»
10.45 — «Бераш хьакхинар». Е. Носов. «Иштта дар, иштта хургда, иштта бІаргадайра...».
11.30 — Душев халкъий творчество.
12.00 — «ДІахьаша цу юхьмарашта». ШоллагІа сери.
12.55 — «Мих бараш, шабра барш, ханаь бараш».
13.30 — «Маьлха онз». СССР халкъа артиста Б. Тулегеновай творчества хьакъехьа дола фильм-концерт.
14.45 — «Звездочет» яха телевизиони журнал.
15.30 — ДІалекх РСФСР заслуженни артиста А. Масеевна.
16.05 — «Хьалхара бастионе» яха художественни фильм.
17.20 — «Тахан а хІара денна а» яха документальни фильм.
17.30 — «Халкъа творчество» (нохчий меттала).
18.05 — «Кузбасера директор» яха телевизиони фильм.
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче тІола».
19.35 — «Нохч-ГІалгІай телевиденье «бІаь шера гІоьнало» яха документальни фильм.
19.00 — «Кхом бар-коммунистически белгало я», «Союзавтоматстроме» яхача опытни завода коллективе.
19.30 — Телехьамаркхочо хаттараш ду, кратика ю, хьехамаш ду...
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Керре гІайгІаненча кхеза хьакъехьа дола дущар» яха телевизиони музыкальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Иштта доьзал ба яха» яха художественни фильм.

7 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйренара гимнастика.
9.05 — «Охархий сьахьехьа фарьята». Ленинградера передача.
9.35 — «Иштта лоазар да чо» яха художественни фильм.
11.10 — «Га дІайогІа» яха телевизиони документальни фильм.
11.35 — «Кердалараш».
14.30 — «Кердалараш».
14.50 — СССР-а Индонеи юкъера договорана кхат хьазь 10 шу дазарга. «Инде мала — Дели» яха киноповераммы.
15.10 — Халкъа инструментальни оркестра концерт.
16.20 — В. Крапивин. «Мух йола оагІув» яха телевизиони спектакль. ШоллагІа дакъа.
17.05 — Социалистически къахьегама турпалаш. Пачхьалкхан преме лауреатах. ГІишлошхо А. Н. Илларионовай дола «Миштай из — Анна Ивановна» яха телевизиони документальни фильм.
17.35 — Ирде артистий концерт.
18.00 — Московски комсомола гІулакхаш.
18.30 — Мультфильм.
18.45 — «Тахан дуне тІа».
19.00 — Халкъа творчество. Телевизиони обозрени.
19.40 — «Іалма вахар».
20.10 — «Газмадача алаш сердало» яхача телевизиони художественни фильма премьера. (Япони).
21.00 — «Ха».
21.35 — Хоккей. Бохча Европейски чемпионий кубок. «НФК» (Финлянди) — ЦСКА (СССР). Перерыв (22.10) — «Тахан дуне тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Документальни фильмай программа.
9.45 — Ялеш йола профсоюзий академически хора.
10.05 — Д. Дефо я «Робинзон Крузо» яха дун книжка я.
10.35 — «Советски вахар».
11.05 — Мультфильм.
11.20 — «ДоттагІий — новкъостай» яха берашта дола фильм.
12.45 — Московски Московски областех юкъера школаш йистехьараш Останкино концертни студе кІашагІдоккхеташ.
14.05 — Телевизиони документальни фильмай программа.
14.50 — Искусства гаьнна хьалха кІантача хапара памятникаш.
15.20 — «Илья Николаевич Ульянов».
15.50 — Іилман-популярни фильмай программа.
16.15 — «Хьона. Дахье. кІантІехьазаьккхар аз из иалди...» С. Есенина стихех йола романсаш а иллеш а». Фильм-концерт.
17.05 — «Велосипед а вверам а» яха Іилман - популярни фильм.
17.10 — «Старт».
17.40 — «Цуна изобретени хІана яй аз» яха фильм.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайче тІолга».
18.20 — «Цхьоагіо йолча дезале» (гІалгІай меттала).
18.50 — «Сина а, дика в. хоза а гІишлош хьалъяр», ГІишлосьечун Дгета (нохчий меттала).
19.20 — Киножурнал.
19.30 — Парте XXVI-ча съезда новкъа. Хьал мел кхеть сурусгапредугтаи — наха.
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Фавориты» яха телевизиони художественни фильм. Хьалхара а шоллагІа а сераш.

БАЛХА ПРОФЕССЕШ ІОМАЕ ВЕЗАМ БОЛЧА КАГИЙЧА НАЬХЕН МЕХКАРИЙН ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча юкъерча городской профессионально-технически училище деша хьах ше укх профессеш:

— штукатур-облицовщик-плиточник — дешара ха 3 шу.

— гІишлош ю столяр — дешара ха 3 шу.

— каменщик, столяр, аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник — дешара ха 3 шу.

— облицовщик-плиточник-мозаичник — дешара ха 3 шу.

— болатах аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю каменщик-монтажник — дешара ха 6 бутт.

— юрта гІишлош ю мастер — дешара ха 3 шу.

— слесарь, сантехник, газосварщик — дешара ха 3 шу.

Технически училища программагІа деша кІаш 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи укх профессегІа:

— болатах аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю каменщик-монтажник — дешара ха 6 бутт.

— юрта гІишлош ю мастер — дешара ха 1 шу.

Училище кийчбу СССР Минпромстроя Нохч-ГІалгІай «Халкъий доттагІал» ордеи лелача гІишлой управлене предприятешта бола йоккха говзал йола специалистай. Училище хІаш 15 шу даьнна а яьы боккхагІбола а, хІаьта иштта эскаре гІулакх даь цІибаьхна а кагий нахи мехкарийи.

СГПТУ дешархой Іалашбу мах боацаш духа хІаманах, обмундированех, учебникаша, дика тоаьча общежитеша, мах боацаш городерча транспорта лела льготаш а тел.

Училище тІехдика дешаш чакхъяьккха дешархой лакхехьарчен юкъерчех дешара заведенешка деша хьежабу.

Училище болх беш я предметни, технически творчества, самодеятельносте, духовой эстрадни оркестрай кружокаш, спортивни секцеш.

Технически училища программагІа дешаш болча дешархошта 30 сома боарам бола стипенди тел, хІаьта эскаре гІулакх даь баьнача бІухошта — 75 [illegible].

Производственни практика йолча хана дешархошта дІатеі хьадаьнкхача ахчах 50 процент дар.

Училище деша оттаре хьечудала деза документаш:

1. Директора цІерагІа язъяь заявлени.
2. Вай ха тІайола тоьал (е паспорт).
3. Дийша хилара документ.
4. Довал хІаньабаь йола вахаче моттигера справка.
5. 3х4, 4х6 размер йолаш ях фотокартачка.

Занятеш йолалу 1 сентябре.

Документаш хьечуйийцу хІара дениа 8 сахьат даьлча денна 16 сахьат заялалца.

УЧИЛИЩА АДРЕС: г. Грозный, Старопромысловски райои. Натаика цІерагІа верда Поселок, Шефски улица, № 23.

Училище воагІар укх автобусашца №№ 4, 6, 26а, е № 2 йолча троллейбусаца «Ташкала» яхача укх сопача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца «7 линия» яхача из сопача кхаччалца ва веза.

РАДИО

6 АВГУСТ

6.40 — «Хургдача вахаре — чешшамо лара йоалла» (гІалгІай меттала).
6.55 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.28 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачей программа (эрсий меттала).
8.30 — Передачей программа (гІалгІай меттала).
8.28 — «Умдхалени» яха радиожурнал (нохчий меттала).
8.45 — Хьомсарча мехках лола иллеш (гІалгІай меттала).
9.15 — «СелаІад» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
9.45 — «Хьехамаш хьар еа цІен». Корреспонденци (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачей программа. Хоттамаш бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Н. Речмянский. Нохч-ГІалгІай темах йола сюита (эрсий меттала).
17.30 — «Патриот» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
17.45 — «Къахьегамта хьашка сийле а» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий гІалгІай меттала).
18.30 — Ашараш (гІалгІай меттала).

УКВ

18.00 — «Советски вала» яха музыкальни передача.
18.57 — Инструментальни ашараш.
19.20 — Сухов - Кабылин. «Дело» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала).
20.40 — Моттигерча композиторий произведенешкара концерт.

7 АВГУСТ

6.40 — «Юрта Іуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачей программа (эрсий, нохчий меттала).
8.30 — Концерт (эрсий меттала).
8.40 — Социалистически вай дневник (эрсий меттала).
8.15 — ГІишлошъечун Денга. «ГІишлошъеча наьха хьакъехьа» (нохчий меттала).
8.30 — «Атеист» яха радиожурнал (эрсий меттала).
9.00 — Ашараш (эрсий меттала).
17.15 — Передачей программа. Хоттамаш бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Партийни собрани — нестамна кхеваре школа ю». Беседа (нохчий меттала).
17.31 — «Общество законы» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
17.51 — Ашараш (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
18.20 — Ашараш (гІалгІай меттала).
18.40 — «Керда ойлаш вахара юкъе» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Дега иллеш» яха передача.
18.58 — «Ашараш а эм — уйла а» яха концерт.
19.31 — Лирически иллеш.
20.14 — «Популярни ашарий мукъаш» яха концерт.

Хоттам

Тахан республике гІоллен Грознен хувцалуш моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 23—28, Грозне 26—28 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана кІезиг-дукха моркхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка юкъ-юкъе догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 13—18, дийнахьа 27—32 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктоккхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 3-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 3-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05237. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2931.